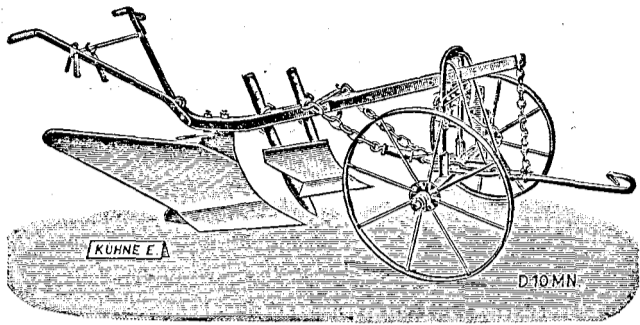

ERDÉLYI GAZDA

XL. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1908 November 8.

45. SZÁM.

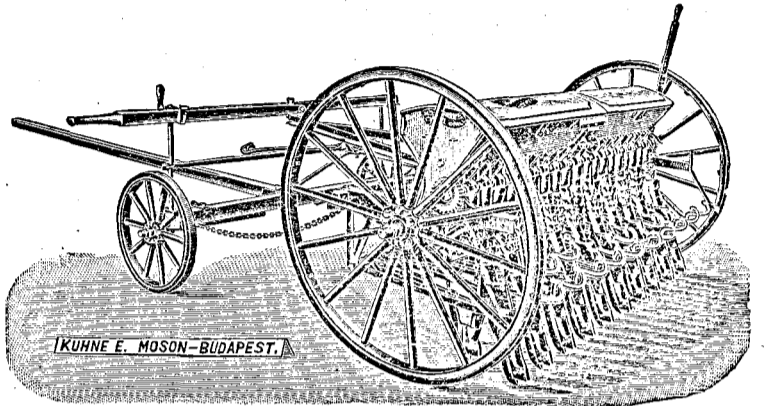
AZ ŐSZI IDÉNYRE
mindennemű talajmivelőeszközöket:
„BIPPART“ altalajekéket,
„TORNADÓ“ kukoricaszántógépeket
és egyéb takarmánykészítőgépeket

**„Mosoni Drill“ sorvetőgépeket,
borsajtókat stb. szállít:**

„KUHNE“ mezőgazd. gépgyár
részvénytársaság: **MOSONBAN.**

Főraktár: BUDAPEST, VI. ker., Váci-körút 57/a.

Törlesztő kölcsönök.

Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank

Részvénytársaságnál
Kolozsvárott, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)

igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók föld-
birtokok és városi bérházakra

Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített
telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv - Bérhá-
zaknál a telekkönyv, házbéradó vallomás hitelesítve és az épület
vázrajza. - Kölcsönök 100 koronától kezdődőleg bármily magas
összegig kaphatók. - Becslési költség csak nagy összegű kölcsö-
nőknél számítatik, kisebbeknél az eljárás díjmentes. - Ügynökök
közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással
készséggel szolgál az

Igazgatóság.

Hivatalos órák d. e. 9-1 óráig.

1501

Gyors és olcsó elbírálás

Előnyös feltételek

Teljesítőerő és arányosság

Eladó vetőgépek,

2132

(Alkalmi eladás!)

11, 13 és 15 sorosak

egészen ujan,

a legjobb gyárból eladók

magas engedménnyel!

Megtekinthetők: Kolozsvárt, Attila-utca 8. sz. a.

Bővebbet: lapunk kiadóhivatalában.

ELADÓ

egy kiválóan szép és erős, fajtiszta,
nagynövésű, egyéves, bronzvörös

Tamworth kan

és eredeti fajtiszta

Berkshirei 3 hónapos malacok

2185

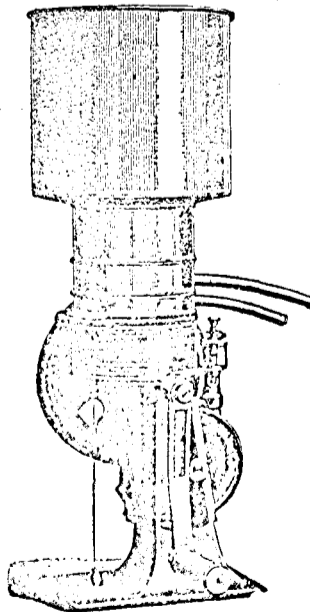
Cím a kiadóban.

Alfa Separator r. t., tejgazdasági gépgyár

Budapesten, VI. Lomb-u. 11.

1908. évi mintájú

Alfa Separator

a legújabb és legtökéletesebb fölöző-
gép. Kérjen prospektust.

Gyárunk előállítja az összes tejgaz-
dasági gépeket és eszközöket, beren-
dez teljes tejelepeket Mindig friss
oltóanyag! 1018

Több mint 700 első díj!

Árjegyzék, költségvetés díjtalan.

Szivattyúk és Mérlegek

különleges gyár
Garvenswerke,
Wien, II., Handelsquai No. 130.
Mintaraktár: I., Schw. rzenbergstrasse 6.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap

Alapítványok a kormány hozzájárulá-	
sával	1,970.840.— K.
Tartalékok	764 760.16 "
Összesen:	2,735 104.16 "

1901 évi fölösleg	90 549 — K.
1902. " "	59.782 26 "
1903. " "	109 331 73 "
1904. " "	72 438 73 "
1905. " "	61,730 60 "
1906. " "	39,243.65 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintér az ember életére különféle módozatok szerint.
Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjrányukban részesülnek és az 1901 évi üzletfeleslegből ugy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902 évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905 évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatvánnyal és félvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1013

az igazgatóság.

A marosszentkirályi

(Marosvásárhely mellett)

m. e. 100 katasztr. hold terjedelmű **szőlőültetvénytelep**

ebben 30 hold amerikai anyatelep megfelelő helyiségekkel és előhajtatóval felszerelve; — a telepen 4 kövű új lisztelő gőzmalom, urilak és park 1908. november hó 9-ikén Marosvásárhelyt a telekkönyvi hatóságnál

nyilvános árverésen el fog adatni.

Tájékoztatás szereshető: Agrár takarékpénztár r.-t.-nál Marosvásárhelyt.

2215

A lovak, szarvasmarhák, sertések, juhok szóval az összes háziállatok erősítésére, edzésére, azok egészségének épségben tartására a

Brázay KINGSEM-FLUID KINCSEM-SZESZ

minden gazdaságban és állattenyésztésben **nélkülözhetetlen.**

Felülmulja a hasonló célra szolgáló külföldi szereket, mert a leghatásosabb s legjobb minőségű kipróbált anyagokból készül.

Használatban van minden jelentékenyebb gazdaságban, állami és magánmésben, katonai-, polgári- és versenystállókban

Kapható: gyógytár-, drogéria- és fűszerüzletekben, vagy közvetlenül a készítő:

Brázay Kálmán cégnél Budapesten.

1 tüveg ára 2.50 kor., 12 tüveg ingyen csomagolás és bérmentes szállítással 24 kor. 2105

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részv.-Társaság

Mátyás király-tér 7. sz. (Saját-ház.)

2 és fél millió K. összegű fő és melléknyereményekre játszik évenként 6 hazásban

ha megrendelt nálunk egy drb. k. nv, magyar

Jelzalogrsorsjegyet.

14 havi részletfizetésnél havi 10 — kor.		24 havi részletfizetésnél havi 6 30 kor.
16 " " " " 9 — " "		30 " " " " 5 30 " "
18 " " " " 8 — " "		34 " " " " 5 — " "
22 " " " " 6 80 " "		vagy letétre napi árfolyamon 20 korona

foglaló és mérsékelt kamat lefizetése ellenében, tetszés szerinti törlesztésre.

Az első részlet, vagy a foglaló lefizetése után a sorsjegyek nyereményei a vevőt illetik.

H U Z Á S O K:

Október 25-én 100 000 K	Február 25-én 2 000 000 K	Junius 25-én 1 000 000 K
Decz. 27-én egy millió K	Április 25-én 300 000 K	Aug. 25-én 500 000 K

főnyereménnyel és számos 100 000, 50 000, 30 000, 10 000, 5 000 korona stb. melléknyereménnyel. Pénzét el nem veszítheti, mert minden sorsjegy okvetlen nyer és a legkisebb nyeremény 140 kor. és egy nyereményjegy, amelynek értéke 40-50 koronára tehető. Ez a nyereményjegy 1909. évig (amíg a sorsjegy játszik) valamennyi húzáson játszik.

Egy sorsjegy több főnyereményt is csinálhat.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvénytársaság

Mátyás király-tér 7, (Saját ház.)

1007

DUNKY FIVÉREK

CS. ÉS. KIR. UDVARI FÉNYKÉPÉSZEK

ajánlják a mai kor igényeinek megfelelően berendezett műtermüket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe.

Műtermek vannak:

Kolozsvár, Miskolc,
Mátyás király-tér 10. Városház-tár 20.

Dés, S.-A.-Ujhely,

Felsősetáter. Főtér 9.

1729 Sárospatak,
Kossuth Lajos-u. 70.

REKORD DRILL

a legjobb páros soru vetőgép.

Losonezi gyártmány!

Losonezi gyártmány!

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

V., VÁCI-KÖRUT 32.

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 K.,
1/4 ÉVRE 3 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTESZETI EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10 SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

3 nalló eredeti cikkek:

Tehenészeteink szervezése és vezetése. Szász Ferenc. XVI. 575

A műterjesség és belterjesség fogalmának meghatározása. Wolszky Győző. 576

Személyvények a romániai paraszt kérdés megoldása céljából a kotott romániai új törvényekből. 577

Nehezen megközelíthető hegyi területeken végzett zöld trágyázási kísérletek. Grabner Emil. 578

Tárca

Udvarhelymegyei székelyek tanulmányi kirándulása a brassómezei barcasági szászoknál. Czirmes Bálint. 576

Irodalmi szemle. 579

Egyleti élet:

Az E. G. E. ig. vál. ülése. 580

Kormányintézkedések 580

Értesítések 581

Értesítések

Tehenészeteink szervezése és vezetése.

Irta: Szász Ferencz.

XVII.

A tejtermelésre szükséges fehérje függ nem csak a tej mennyiségétől, hanem annak minőségétől is. A gyakorlat azonban csak a mennyiséget veszi alapul, s ez elég is mert abszurdum volna a gyakorlatban még a tej összetételét is figyelembe venni.

Az 1 liter tej pótlására mint azt Cselkó mezőgazdasági szemle XXIV. évfolyamának 1. számában bőven fejtegeti, 3,5%-os zsirtartalommal, 3,5% fehérje tartalommal és 48% cukor tartalommal, következő táplálék szükséges, illetőleg a tej fehérje, tejszir és tejcukor pótlására szükséges takarmány fehérje és takarmány keményítő érték következő képen számítandó ki.

Tejfehérje van 1 liter tejben fentiek után 0,085 kg. A tej fehérje pótlására Kellner dr. szerint épen 2-szer annyi takarmány fehérje szükséges, vagyis jelen esetben 0,070 kg.*

A tejtermelés keményítő érték elvonó képességének megállapítására úgy a tejszir mint a tejcukor keményítő értékévé változtatandó s ezt elérjük, ha a tej zsirt megszorozzuk 2,2-vel, a tejcukrot pedig 0,9-el.

$$0,035 \times 2,2 = 0,0770$$

$$0,048 \times 0,9 = 0,0432$$

$$0,1202$$

volna tehát az 1 kg. tejben vissza pótolandó keményítő érték, de mivel a Kellner dr. féle táblázatban a takarmányok keményítő értékébe a takarmányok fehérje tartalma is bele van számítva, a termelés vagyis jelen esetben az 1 liter tej által elvont fehérje keményítő értékét is kikell számítanunk a mit meg kapunk úgy, ha a nevezett fehérjét megszorozzuk 1,4-el.

$$0,070 \times 1,4 = 0,0980$$

Lesz tehát eddigi számításaink alapján az adandó keményítő érték $0,0980 + 0,1202 = 0,2182$. melyből 0,0980, 0,070 rész fehérjében kell jelen legyen.

Tekintettel azonban arra, hogy a takarmányok emészethető keményítő értékének csak mintegy 60%-ja lesz termelő értékévé az említett cikkben lévők alapján a tejben lévő keményítő érték jelen esetben 0,1202, osztandó 0,60-al s ez kitesz 0,200-t.

Lesz tehát 1 liter tej nyerésére szükséges táplálék.

Tejben lévő keményítő értékre 0,200 kem. ért.

» » fehérje » 0,098 » »

Összesen 0,298 kem. ért.

* Jordán vizsgálatai szerint a nagyon sok fehérje etetése mellett csak 38-43% ment át a tejbe, míg kevesebb etetésével átment 57%. Mikor pedig olyan kevés fehérjét kapott az állat, hogy fehérje deficitbe jutott, há átment 100%, s az életre szükséges fehérjét szervezetéből pótolta az állat, s szervezete pótlására N. mentes anyagokat használt.

melyből 0,098 kem. érték 0,070 takarmány fehérje alakjában adandó!

Mint láthatjuk tehát esetenként is megállapíthatjuk az egyes tehének táplálék szükségletét ha tudjuk, hogy az életre 0,6 kg. fehérje és 5,2-5 kg. keményítő érték kell 1000 kg élősulyra, továbbá, hogy 1 liter áll. gos összetételű tej pótlására 0,070 fehérje és 0,298 kem. érték szükséges.

E szerint a számítás szerint 10 liter tejet termelő 1000 kg. élősulyra kellene.

	fehérje	kem. érték.
Etetve	0,6 kg.	6— kg.
10 l. Teje	0,7 »	2,98 »
Összesen	1,3	8,98

Ezen számítás azonban kissé veszélyes lévén Kellner felmentette a loalla a gazdákat annyival inkább mert mint Cselkó könyvének 321 oldalán mondja nem tudjuk biztosan mennyivel kell többet etetniük a termelés által elvont tápanyagok pótlására a takarmányokban lévő emészethető tápanyagokból s épen ezért Kellner inkább csak a köztapasztalatra támaszkodott midőn 1000 kg. élősulyra vonatkozólag a következő szabványt állította fel fejős tehenekre vonatkozólag.

Tejelés 500 kg. élősulyra	szabvány 1000 kg. élősulyra és naponta		
	I. fehérje	Zsir	Kem. érték
5	1,0 - 1,3	0,3	7,8 - 8,3
10	1,6 - 1,9	0,5	9,8 - 11,2
15	2,2 - 2,5	0,6	11,8 - 13,8
20	2,8 - 3,2	0,8	13,9 - 16,6

A határszámok azzal magyarázhatók, hogy magas tejárak mellett a magasabb etetésével is kijöhet a gazda, míg alacsonyabbak mellett a kisebb határszám mellett marad.

A zsirra vonatkozólag az a megjegyzés, hogy a zsir specifikusan ható takarmány alkotó rész tejtermelésnél. Már most a zsirnál mondtak figyelembe vételével, mivel a zsirt mennyiségileg egyébe is pótolhatja, ugyancsak Kellner szerint összeállított s a fentitől némileg eltérő szabvány a következő 1000 kg. élősulyra:

Tej mennyiség	Száraz anyag	Fehérje	Kem. érték.
10	22-27	1,3	8,8
20	25-29	2,0	11,8
30	27-33	2,8	15,0
40	27-34	3,7	18,3

A fentiek után most már mindenki kiszámíthatja tehenei tápanyagszükségletét a fenti szabvány és a gazdasági zsebnaptárakhoz, továbbá takarmányozási munkákhoz csatolt és a takarmányok nyers és emészethető összetételét % ban feltüntetett táblázatokkal. Az újonnan megjelent és fent is említett Kenese Ferenc által írott munka a takarmányok összetételét nemcsak %-ban tünteti fel, hanem megtaláljuk benne mindjárt kiszámítva, hogy 0,5-10 kgig mennyi tápanyag van az egyes takarmányokban s ezzel a kiszámítások felette könnyebbek.

Arankamentes lóhere és lucernamagért

100 kilónkint 10 koronával magasabb árt fizetek a napi áránál, ab vidéki állomás átvéve

▲▲ és kifizetve. ▲▲

Ajánlatot és 10 kilós mintát utánvétellel kér, az eladó mennyiség közlésével

Mauthner Ödön

cs. és kir. udv. magkereskedése

BUDAPEST 1002

A MAGYAR MEZŐGAZDÁK GABONA

SZÖVETKEZETE UTJÁN ÉRTÉKESÍTÉSE.

V. KER., ALKOTMÁNY-UTCA 31. Takarmánycikkekre megbízható legmegfelelőbb beszerzési forrás.

A gazdának az egyes takarmány táblázatokból a fenti Kellner-téle szabvány kiszámításánál tulajdonképpen csak 3 rovatra van szüksége u. m. száraz anyagra, igazi fehérjére és a keményítő értékre, mert azok a takarmány *hatékonysági* hányadának figyelembe vételével allapítottak meg.

Táblázatok figyelembevételével igen könnyen kiszámíthatjuk takarmányunk mennyiségének és minőségének ismerete mellett a rendelkezésünkre álló *keményítő értéket* nem tévesztve szem elől azok *fehérje tartalmát* sem.

Ezt ismerve, számítás tehetünk szükségletünkre s hamarosan és biztosan megtudjuk + avgy — takarmányunk van,

Keményítőérték tudásával igen reális alapon tehetünk összehasonlítást az egyes takarmányok *pénzbeli értéke között*, mert pld. a mostani (1908) 12 koronás* széna árák mellett, lévén a legkitünőbb réti szénának is csak 4-6 keményítő értéke, hát $1200:40:6 = 29.5$ fillérbe kerül 1 keményítő érték, míg mondjuk a 15-20 koronás árpában, lévén az árpa keményítő érték $71 = 15:20:72 = 21.1$ fillérbe. Ilyen számítás mellett hamarosan kiszámíthatjuk, hogy jövünk ki olcsóbban, ha sok szénát etetünk vagy pedig ha az állat szálás takarmány szükségletét olcsóbb szalma félékkel pótoljuk s a tápanyagot — a szénánál viszonylagosan sokkal olcsóbb abraktakarmányokkal pótoljuk

Nagyobb mennyiségű póttakarmányok beszerzésénél mindig vegyük figyelembe, hogy a fenti számítás szerint (ár fillérekben osztva keményítő értékkel) melyik olcsóbb a beszerezhetőek között.

Hangosan reklamirozott takarmányféleket, *míg meg nem győződünk azok tulajdonképpeni értékéről* meg ne vásároljuk — hiszen hála földmívelésügyi kormányzatunknak, most már annyi intézet s buzgó szakember áll a kérdésben nekünk, gazdáknak rendelkezésünkre, hogy *a aki csak egy kicsit törődik saját jól felfogott érdekében, az be nem csapódhatik.*

Szívleljük meg a fent el mordítottakat s ha már *egyedenként* nem is etetjük teheneinket legalább állítsuk azokat olyan csoportokba mint a fenti szabvány feltünteti. A csoporton-

* A 12 koronás szénaár egészen abnormális, hanem, hogy még magasabb is étezik vidékenként azt a földmívelésügyi miniszteriumhoz beküldött jelentések bizonyítják.

A fenti kis számitással meggyőződhetünk, hogy 12 koronás széna szerfelett drága s a 1-2 koronás árpa sokkal olcsóbb, s mégis tudok magam is esetet rá, hogy egyes gazdák eladták nem a fenti hanem csekély 12-10 koronán árpájukat az erdélyi mezőségen s vásárolták szekérszám szénát, melynek mázsája bizony be ejött még 13 koronába is.

kénti etetés ellen felhozott azon érvelés, hogy a tehének *gyakori helyváltoztatása* botrányos igaz ugyan, de nem olyan nagy ez a hátrány a miért le kellene mondanunk a csoportonkénti etetéssel elérhető több tejről és olcsóbb takarmányozásról.

Cselkó a csoportonkénti etetés könnyebb keresztül vihetőségére következőket ajánlja. »Hogy az áthelyezett tehén hamarabb szokjon új helyhez, valahányszor szabadba eresztjük a többit, az áthelyezett eleintén a két szomszéd jával az istállóban marad s csoportonként változó színű rongyot kap a farkára, hogy azon esetben ha később már kieresztjük, s a régi helyére térne vissza, észre vegye a tehenes.»

Minden *modusban* van *rebus* s így van ez, akár az *egyedonkénti*, akár *csoportonkénti* takarmányozásnál is, mert *megállapítván bizonyos — minden tehének adandó — alap takarmányozást, melyet lehetőleg abrak félek nélkül állítunk össze. ezen alap takarmányhoz könnyen oda mérhetjük teheneinknek illetőleg tehén csoportjainknak a szükséges és megérdemelt póttakarmányt.*

Télen leggyakrabban vizenyős takarmányok, szalma és széna képezi az alaptakarmányt Cselkó szerint *1000 kg élsúlyra és naponta* etethetünk vizenyős takarmányokból:

takarmányrépából	40—80 kgt
nyers burgonyából	20 »
párolt »	30 »
besavanyított répaszeletből	40 »
burgonya moslékból	60 »
sörtörkölyből	30 »

ehez aztán adunk annyi szálás takarmányt, hogy a szükséges száraz anyag mennyiséget megközelítsük s amennyiben e két takarmánnyal, mondjuk egy elapadt vagy kevés tejet adó tehén tápanyag szükségletét kielégítjük, az a tehén illetőleg tehéncsoport nem is kap egyebet — a jobb tejelők pedig kapnak.

A külterjesség és belterjesség fogalmának meghatározása.

Irta: Wolszky Győző.

III.

Miután az üzem teljes tevékenysége az üzemi alkatrészek tevékenységének csoportosításából származik, azért Dubbers a belterjesség és külterjesség fogalmát az üzemi alkatrészek tevékenységénél igyekszik tanulmányozni és ezen célra egy elő trágyázási kísérlet eredményeit használja fel, amely kísérletnek azon kérdést kell megoldania, miképpen hat a takarmányrépára a fokozott mérvben alkalmazott nitrogén, káli és foszforsav. Dub-

bers ugyanis 3 egyenlő nagyságú kísérleti parcellánál, melyek mindegyikének $\frac{1}{3}$ a gyenge, $\frac{1}{3}$ -a közepes és $\frac{1}{3}$ -a erős trágyázásban részesült, kimutatja mily eredménnyel jár üzleti szempontból a trágyafokozás, amely tudvalevőleg mindig a belterjesség fokozását jelent; mivel pedig a trágyázási költség kivételével a többi tényezők változatlanok maradtak, azért Dubbers az eredményből a belterjesebb trágyázásnak a nyers jövedelemre, a tisztajövedelemre és a tőke kamatozására gyakorolt hatását igen könnyen megállapíthatta.

Ha ezen kísérletnél a trágyázási költséget szembeállítjuk az elért nyers jövedelemmel és tiszta jövedelemmel és a befektetett tőke kamatozását kiszámítjuk, a következő eredményt nyerjük: A nyers jövedelem a trágyázási költség fokozásával eleinte nagyobb, később kisebb mértékben emelkedik a parcellák mindegyikénél. A tiszta jövedelem az I. parcellánál nagy mértékben, a II. parcellánál ellenben csak kis mértékben emelkedik, a III parcellánál pedig végül még némi visszaesés is mutatkozik. A kamatozás az I. ső parcellánál állandóan emelkedik, a II. diknál előbb emelkedik, azután csökken, a III-diknál pedig gyenge trágyázásnál a legnagyobb és azután folyton csökken.

Dubbers ezen kísérlet eredményéből kifolyólag azt állítja, hogy az üzem mindaddig külterjes, a míg csak a költségek fokozásával a kamatozást és a tiszta jövedelmet növelni lehet, ellenben belterjes az üzem, ha a költségek fokozásával a kamatozás már csökkenni kezd ugyan, de a tiszta jövedelem még emelkedik, végül tulbelterjes az üzem, ha a költségek további fokozásával már a tiszta jövedelem is csökken. Dubbers szerint külterjes gazdálkodást, melynél lemondva az elérhető legnagyobb tisztajövedelemtől a lehető legnagyobb kamatozást akarjuk elérni, akkor folytassunk, ha elegendő üzemetőke hiányában a telek területet teljesen kihasználani nem tudjuk, belterjes gazdálkodást ellenben, melynél lemondva a lehető legnagyobb kamatozásról, a lehető legnagyobb tisztajövedelem elérésére törekszünk, ezt folytatunk, a hol a rendelkezésre álló tőke kihasználására szolgáló aránylag csekély telekterület arra kényszerít minket, hogy kisebb kamatozással is megelégedjünk. Ugyancsak Dubbers szerint a tulbelterjes gazdálkodásnak, a melynél a termelési költségnek aránytalanul nagy mértékben való alkalmazása következtében nemcsak a kamatozás, de már a tisztajövedelem is csökken, létjogosultsága nincs sehol.

Dubbersnek jelzett kísérleteiből levont

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ TARCÁJA.

Udvarhelymegyei székelyek tanulmányi kirándulása a brassómegyei barcasági szászoknál.

Irta: Czirmes Bálint kir. gazdasági szaktanár.

V.

Semp Mihály a gazdasági egylet elnöke, Demeter pohárköszöntőjére reflektálva kijelenti, hogy ő a szász nép boldogulását, előhaladását annak tulajdonítja, hogy a szászok között minden ember megteszi a kötelességét. Kiemeli, hogy ők nagy súlyt helyeznek a gyermekek nevelésére, amely kezdődik az iskola legelső osztályánál és nem ér véget még akkor sem, amikor felnöttek, frigyét kötnék egymással. Minden család erkölcsi kötelességének tartja, hogy a feleség tagja legyen a nőegyletnek, a család apa pedig a falusi gazdakörnek. Az iskolai nevelésnél vezérelvök: beleoltani az ifjúságba, hogy nem egymagunkért, hanem mindnyájunkért kell élni

Dorner kir. intéző, a barcasági kirándulás fontos közgazdasági jelentőségéről s a kormány támogatása alatt álló székelynép tulajdonságairól beszélt, kiemeli, hogy ezen tulajdonságokat nem szabad parlagon hevertetni, hanem okos

nevelési eszközökkel fel kell rázni tespedéséből. Hlatky Miklós gazdasági egyesületünk titkára, azon történelmi kapcsolatok feltárása után, amelyek a magyart a szászszal egybefűzik, a jóra való szászúnpre üriti poharát.

Gálfi Kálmán főszolgabíró, szép szavakban, elismeréssel emlékezik meg azon szász községről, amely az ő járásához tartozik. Poharát, Hóltövény község érdemes, tisztségben megöszült főjegyzőjére üriti.

Rozsondai János székely tanító a hóltövényi gazdakör elnökét, — Mikolausz György főjegyző, pedig a székelyeket üritte.

E sorok írója, azon melegsívű gondoskodásról beszélt, melyet a magyar mezőgazdasági politika ez időszerinti kormányzója, a kis emberek érdekében oly üdvösen gyakorol; melyeket a kirendeltség vezetője, a székelység gazdasági erősítésére életbe léptetett. Végül azt indítványozta, hogy üdvözöljük sürgönyileg a földmívelésügyi minisztert s a székelyföldi miniszteri kirendeltség vezetőjét.

A társaság ezen indítványt nagy lelkesedéssel fogadta el, asztalbontás közben a zenekar rázendített a »Himnuszra«, amit a társaság lelkes énekléssel kísérve, felállva köszöntött.

Jól eső érzést keltett, megható jelenet volt, és nem maradt szem szárazon, amidőn a

szász honfitársaink, a csarnok közepében körben állva, székely testvéreinkkel összeölelkezve, a zenekar kíséretével, hazafias lelkesedéssel énekelték el az erdélyi szászok hazafias szövegű szép dallamu himnuszát.

Azok, akik ennek a lélekemelő és feledhetetlen jelenetnek részesei és tanúi voltak, okulhattak, hogy mi módon lehet e honnak félrevezetett félre ismert, idegen polgárait, a magyar állam-eszme hü alatvalóivá tenni!

Bucsut véve hóltövényi szászgazdatársaktól, utunk Feketehalom községbe vezetett.

A Hóltövénytől—Feketehalomig vezető országut mindkét oldalán, jókarban tartott, nagy terjedelmű, elsőrendű legelő terület el. Ezen legelőn kor és nem szerint, külön külön csoportokba osztott, szebbnél szebb gulyák kolompolása tölti be a tájat. Az okszerűen kezelt legelő buja növényzete s a rajta élő állatok kinézése elárulja, hogy ott a legelő kulturára s a legelésző állatok által elhullatott értékes sok trágya felhasználására, nagy súly van helyezve. Az értékes szép legelőt, a Barcza vize hasítja át. Az alkalmasabb területek mesterséges öntözésre vannak berendezve. Az állatok egyrésze éjjel is kint tartózkodik és ezeknek befogadására, illetve az eső és hideg ellen való megvédésére, egy hatalmas nagy istálló van a legelőn felépítve.

okoskodását általánosságban elfogadhatjuk; a belterjesség és tulbelterjesség közötti határ megállapításánál azonban Dubbers nézetünk szerint figyelmen kívül hagyott egy oly körülményt, a melyet annak megállapításánál, hogy meddig fokozhatjuk jogosultán a belterjességet, feltétlenül figyelembe kell venni: Dubbers szerint ugyanis akkor válik az üzem tulbelterjessé, ha a tisztajövedelem a termelési költségek fokozásával már nemcsak hogy nem emelkedik, hanem ellenkezőleg csökken. Nézetünk szerint azonban már előbb elérkeztünk a tulbelterjességhez, a minek igazolására szolgáljon a következő példa.

3 egyenlő nagyságu és egyenlő minőségű talajjal bíró parcellán fokozzuk egyenletesen a termelési költséget, aminek következtében például a következő eredményt érjük el:

	I. parc.	II. parc.	III. parc.
Termelési költség kor.	180.—	270.—	360.—
Nyers jövedelem „	240.—	350.—	442.—
Tiszta jövedelem „	60.—	80.—	82.—
Kamatozás	33 3/4%	29 6/10%	22 6/10%

Ezen példánál a II-ik parcella termelési költsége az I. ső parcelláé 90 koronával haladja meg s ezzel szemben a tisztajövedelme 20 koronával nagyobb, a kamatozásnál azonban 37% csökkenés mutatkozik. Ez esetben tehát Dubbers szerint csak belterjes üzemről lehet szó, mert a tisztajövedelem még emelkedett. Hogy ezen esetben még nem beszélhetünk tulbelterjességről, az kétségtelen, mert hiszen a 90 kor. kiadási többlet még 20 kor. tisztajövedelmi többletet eredményezett, a mi a költségtöbblet 22 2/10%-os kamatozásának felel meg. Hogy tehát üzemünk tulbelterjessé legyen, még jobban kell fokoznunk a termelési költséget. Tegyük fel tehát, hogy a III. parcellánál újból 90 koronával emeljük a költséget és hogy ennek folytán a nyersjövedelem is 442 koronára emelkedik. Ekkor a tisztajövedelem 82 korona lenne, a kamatozás pedig 22 6/10%. Dubbers szerint még ezen esetben sem léptük át a belterjesség és tulbelterjesség közötti határt, mert a tiszta jövedelem még mindig emelkedett 2 koronával. Nézetünk szerint azonban máris átlépük a határt, mert ha a termelési költség fokozása következtében jelentkezett is még némi tisztajövedelmi emelkedés, ezzel üzleti szempontból nem lehetünk megalégedve, mert a 2 koronányi tisztajövedelmi többlet csak 2 2/10% a a felhasznált 90 koronányi költségtöbbletnek; ilyen csekély kamatozással pedig a gazda nem elégedhetik meg, mert ha kölcsön vett pénzzel gazdálkodik, azért 4—4 1/2% ot kell fizetnie.

Ezért Dubbersnek a belterjesség és tul-

belterjesség közötti határra vonatkozó nézetét a következőképpen módosítanánk: *Belterjesnek mondjuk az üzem akkor, ha a befektetett toke kamatozása már csökken ugyan, de a tisztajövedelem még annyival emelkedik, hogy a termelési költség fokozásaképpen legutóbb felhasznált tőkerészt kamatozása megfelel még a törvényszerű kamatlábnak.*

Az a kérdés már most, képesek vagyunk-e a mezőgazdasági termelésnél a belterjesség határait gyakorlatilag oly élesen körvonalozni, mint a hogy azt emelileg az imént kifejtettük; hogy például Dubberséhoz hasonló kísérletek által megállapíthatjuk-e, hogy bizonyos szántföldterületen mennyi trágyát kell az egyes termények alá alkalmaznunk, hogy gazdálkodásunkat az üzemtani szempontból még jogosult belterjességi fokra emelve a lehető legnagyobb üzleti eredményt elérhessük. Erre nem vagyunk képesek, még pedig az alábbiakban kitéjtendő okok miatt.

Első sorban is egyáltalán nem tudjuk ellenőrizni, hogy azon kulturnövény, mely alá a trágyát alkalmaztuk, teljesen felhasználja-e az összes trágyamennyiséget, mint a hogy azt Dubbers minden további nélkül felszámítja, vagy marad e, és ha igen, mily része marad vissza a talajban, hogy a következő kulturnövény javára váljon. Az istállótrágya például minden kétséget kizárólag, bármilyen kulturnövény alá alkalmaztuk is, hatást gyakorol a következő és az ezt követő kulturnövényre is. A mesterséges trágyák hatása azonban különbözőképpen nyilvánul; mert míg például a chilisalétrom hatása könnyű oldhatósága miatt csak rövid időre terjed, addig a Thomassalak nehezebb oldhatósága folytán csak kisebb mértékben hat az első évben és java részben a második évben érvényesül.

Hogy a trágyázásra fordított trágya mily nagy része hat az első, második, harmadik évben, illetőleg egyáltalán mily nagy része fejt ki hatást, az nemcsak a talajviszonyoktól s a kulturnövényektől függ, hanem az illető év időjárásától is, még pedig főleg a csapadékviszonyoktól. Az utóbbiak azonban oly változásoknak vannak átvetve, hogy már csak azért sem határozhatjuk meg előre trágyázási kísérlet alapján (még ha ugyanazon tabiáról és ugyanazon kulturnövényről van is szó, ahol és amelylyel kísérleteztünk) a szükséges trágyamennyiséget, amelyet a talaj — okszerű talajelőkészítést, megfelelő vetőmagmennyiséget, stb. feltéve megkíván, hogy ez által üzemünkben az üzemtani szempontból jogosult lehető legnagyobb fokú belterjességet elérhessük. Ehhez hasonlóan kell megítélnünk a talajelőkészítési, vetési, ápo-

lasi stb. költségeket is. A fentebb kifejtett okok miatt ezen költségek megállapításánál sem tudjuk alaposan megoldani a kérdést, még ha az illető táblán megfelelő kísérleteket végzünk is.

Nem akarjuk ezzel semmiesetre sem azt mondani, hogy az ily kísérleteknek nincs nagy értékük, sőt ellenkezőleg! Éppen mert oly rendkívül nehéz a mezőgazdasági termelésnél az üzem belterjességi fokozatainak határait megállapítani, nagyon kívánatos, hogy minél több hasonló kísérlet végeztessek a legkülönbözőbb természeti és gazdasági viszonyok között, hogy e kísérletek eredménye alapján feltétlenül érvényes üzemtani elveket alkothassunk. Ha ily kísérleteket pontosan végzünk, akkor a gyakorlati gazdának azok alapján nagyon értékes utmutatást szolgálhatunk arra nézve, hogy üzemrendszerében a növénytermelési ág szervezésénél mekkora tökélet és munkaerőt alkalmazzon. Ha nem is érthetjük el teljesen és tökéletesen azt, hogy előre megállapíthassuk az egyes üzemek növénytermelési ágánál a legmegfelelőbb belterjességi fokozatot, mert az időjárási viszonyok alakulását és a termények későbbi piaci árát előre nem tudhatjuk, amely tényezők pedig a belterjességi fokozatok közötti határvonalak megállapítására nagy befolyást gyakorolnak, mégis arra kell törekednünk, hogy hasonló kísérletek segítségével ezen célt lehetőleg megközelítsük.

(Folytatjuk.)

Szemelvények a romániai paraszt kérdés megoldása céljából alkotott romániai új törvényekből.*

I.

I. A reformokról és azok okáról általában.

Mindnyájunknak eszébe van még azon súlyos megpróbáltatás, aminek Románia 1907-ben ki volt téve.

A parasztság helyzete tovább már tűrhetlenné vált. Ennek oka egyrészt a munkával és a mindennapi kenyér megtermésére szükséges földdel való visszaélés, minek a szegény romániai paraszt a birtokos és bérlők osztálya részéről volt kitéve, másrészt azon kevés figyelem, melyet az illetékes körök az ezen bajok orvoslásáért történt folytonos keserves panaszok és tiltakozásokkal szemben viseltek.

Ennek következtében 1907 márciusában

* A „Revista Economica“ 39, 40, 41. számaiból. Fordította: Tokaji Árpád.

Ami székely vármegyénkben is a miniszteri kirendeltség fáradozása és áldozatkészsége folytán, igen sok községben van folyamatban a legelők feljavítása. Akik ebben az irányban is, a székelyföldi kirendeltségnek munkatársai vagyunk, állandóan tapasztaljuk, hogy népünk nemtörődömsége és a gazdasági haladás iránti érzékenysége miatt, milyen sok nehézségekkel jár ezen a téren is eredményt elérni, felmutatni. Barcasági utunkban tehát, alkalom nyílt látni és rá mutatni arra, hogy szorgalommal, munkával, gazdasági szakértelemmel és sok jóakarattal, minő gazdasági eredményeket képes egy életrevaló népfaj, minden kormány támogatás nélkül, kizárólag a maga erejéből, elérni és felmutatni!

A virágzó állattenyésztést és így a nép jólétét előmozdító minta legelőn keresztül haladva, elértünk Feketehalomban, a község bejáratánál Leonhard János evang. lelkész, gazdasági elnök és Groosz András falusi bíróval élén, nagy gazdacsoport várta a székely vendégeket. A kölcsönös üdvözlő beszédek elhangzása után, nyomban megkezdtük a munkát — a tanulmányozást.

Négy és fél ezer lakót számláló falunak 8 millió korona közbirtok van, ezt a rengeteg tőkét, okos erdőgazdálkodásával teremtette. A széles, szabályos utca sorok, modern épüle-

tek, szép üzletek és ipar telepek, a villanyvilágítás és vízvezeték berendezése inkább emlékeztet egy jóléttől duzzadó városra mint a falura.

Első utunk a községi apaállatok istállójába vezetett. A falunak 16 drb pinzgau biakája, 6 drb bival biakája, 10 drb jorksieri kanja és 6 drb csődöre van ebben a plotába elhelyezve. A vízvezetékekkel és villanyvilágítással is felszerelt istálló oly pazar berendezésű, hogy annak láttára egyik előkelő emberünk, kiszaladt az istállóból és azt mondta: »a föld alá buvok szegyenembe, hogy mennyire elvagyunk maradvák a szászoktól.

A nagy vagyont érő remek szép apa állatok évi tartása 9—10 ezer koronával terheli a nevezetes község büdzsáját. A feketealomi szász gazdák állat állománya meghaladja a 4000 drbot.

Élénk feltűnést keltett egy óriási termetű 7 éves, 180 cm. magas, 4000 korona vételárú, importált pinzgau csődör és annak keresztezéséből származott utódai.

Megbámultuk Ohesz Pál szászgazda 2 drb. pinzgau kancáját is, amelyeket 400 koronáért vásárolt amelyek mellett 4 hónapos szép fejlődésű szopó csikókat is láttunk. A tulajdonos szász gazda, ezen nyugati nehez lovak munka bírással a legnagyobb mértékben meg van elégedve és állítása szerint, jó uton 30 mm.

terhet, vagy a 40 cm, mélyen dolgozó Sack ekét vigan vontatják.

Láttunk még ezen pinzgau mén és Nóniusz meg Lipicai fajta kancák párosodásából származott több keresztezett utódot is, amelyeknek fejlődésével, tetemény képességével, a szász gazdák teljesen megvannak elégedve. Ezen ténykörülmények tehát, élénken megcáfolják egyes »szakírók« azon állításait, hogy a meleg és hidegvérű lovak keresztezéséből származó csikók nem fognak bevalni.

A múlt évben a tolnamegyei hőgyészi uradalomban, szintén láttam nyugati és keleti vér párosodásából származott igaz lovakat, amelyeknek gazdasági használhatóságáról, nagy elismeréssel nyilatkozott az uradalom tisztviselője.

Azok tehát, akik drágább és kevesebb munka bírással igaz okör tartásairól, átakarnak térni a többmunkát végző, gyorsabb mozgású és több évig használható hidegvérű nehézló tenyésztésére, okosan járnak el és minden habozás nélkül tehetik. Ezen állításom mellett bizonyít az algyógyi állami földműves iskola ló tenyésztete is, ahol 15 év óta a muraközi és angolvérű lovak keresztezéséből, okszerű tenyész eljárással, gazdasági célokra igen alkalmas lóanyagra tettek szert.

(Folytatjuk.)

kezdését vette a parasztlázadás, amely hihetetlen gyorsasággal elárasztotta az egész országot.

Mint ismeretes: ezen lázadás puskával, ágyúval és börtönnel lett elfojtva. Fájdalmas eszközök voltak ezek, de az ország belső békéjének helyreállítására feltétlenül szükségesek.

A múlt tavasszal, még mielőtt a lázadás lecsillapodott volna, a román király a parasztságnak több mezőgazdasági és társadalmi reformot helyezett kilátásba, miknek előkészítésére egy parlamenti bizottságot választottak s e bizottságnak feladatává tették, hogy e kérdésben a kormánynak mentől hamarabb előterjesztést legyen.

Királyi manifesztum jelent meg, amely a parasztságnak a következő mentől rövidebb idő alatt megvalósítandó, reformokat helyezte kilátásba:

Megsemmisítését az 5 lei es tengeri adónak, mely a szárazság következtében beálló tengeri hiány fedezésére szolgált.

Megsemmisítését egészben a 10 literes állami boradónak, mely ezentúl a községek részére engedtetik át.

A földadó épp oly arányban lesz kivetendő a kisbirtokosra, mint a nagybirtokosra s ugyanazon végrehajtási törvények alá esnek mindkettő.

Az állam birtokai, ugyyszintén az általános jótékonyági és nemzeti kulturális intézmények is legyenek belevonva az ügyvitelbe, avagy megadóztatva, arányosan a föld népével.

Véteszenek a legalaposabb eszközök igénybe a népbankok megerősítésére, hogy azok segíthessenek a paraszton a föld bérletében.

Igazságos elszámolása az egyezségbe adott földeknek és becsületes nyugtázása a gazdasági számadásoknak, azok felülvizsgálások s a hamis elszámolások és nyugtázások a legnagyobb szigorúsággal lesznek büntetve.

Előkészítése egy oly törvénynek, mely megkönnyítse a gazdasági egyezségeket.

Pénzben eladott földek, pénzben fizetendők. A munka egyezségénél a féleség és mennyiség, a fizetésnél azonban azon időszereinti árak a mérvadók, mely időben a munka végeztetett.

A munka, amire egy családfő kötelezi magát ennek erejét felül nem haladhatja.

A munkára elő eg képen adott pénzek után nem szedhető 10%-nál nagyobb kamat; a kamat pedig nem változtatható át a munka bérének még részben fedezésére sem.

Nem engedtetik meg, hogy gazdasági egyezségekből a terhek »névre« tétessenek, hanem azok a lakosoknak egyezségekre adott holdak számával arányosan elosztandók a lakosok között.

A bérbe vett birtokok után a gazda legfeljebb a jövedelem egyharmadát követelheti ezen feül való fizetésre a bérlő csak megállapodás után kötelezhető.

Törvény fog hozatni, hogy a bérlő, vagy bérlőkből álló szövetségek ne tartsanak két birtoknál többet s amely birtokoknak kiterjedése 4000 hektár lehet legfeljebb, legyen a bérlés direkt, avagy indirekt, történjék akárminő formában, rokonok, alkalmazottak, vagy megbízottak által.

Törvény fog hozatni, mely szerint kezelő hivatalok létesítenek, melyek intézkedjenek és feleljenek a gazdasági törvények teljesítéséért.

Törvény fog hozatni a mezőgazdasági bank létesítése tárgyában, hogy megkönnyítse a kisgazdáknak a birtokok bérletét és megszerzését.

A király ígérete szóról-szóra teljesedésbe ment. A baj alapos orvoslása végett minden szükséges törvény fel lett véve. Összegyűjtve és közölve lettek e célból mindazon mezőgazdasági törvények és észlelések, melyek 1864. év és 1907. év közé esnek. Ezeken kívül 100 gazdasági szerződés lett összegyűjtve és táblá-

zatokban lettek közölve az összes idevonatkozó adatok.

Jelen törvények, mikkel foglalkozunk, még a múlt évben meglettek szavazva s a folyó évben életbe is lépnek.

Legnevezetesebbek ezen törvények közül a következők:

1. A gazdasági szerződések új törvénye.

2. A mezőgazdasági bank létesítésének törvénye.

3. A kerületi törvényszékekről szóló új törvénye.

4. A szesz italok monopoliúmának a községek részére való átengedése, és az iszákosság ellen szóló új törvénye.

II. A gazdasági szerződésekről szóló új törvény.

Ezen törvény a legnevezetesebb azok között, melyekkel foglalkozunk mivel ez szabályozza a viszonyt a parasztság és birtokosok között, illetve ez foglalja magában a két osztály legfontosabb érdekeit.

A törvény a következő 6 szakaszból áll:

1. Gazdasági szerződések.

2. Birtokok bérlése.

3. Községi legelők és legeltetés.

4. Mezőgazdasági munkák.

5. Általános rendelkezések.

6. Ügymenet.

A román parasztság (táranság) felszabadítása az 1864. évi mezőgazdasági törvény alapján történt, amely a parasztságot teljesen készületlenül találta, de épp oly kevés volt elkészülni e nagy socialis és gazdasági reformra a boérság is.

A társaság azt várta, hogy minden magától jöjjön, készen, az állam révén.

Felszabadulását, jogait a más jóakarátára és jóhiszeműségére bízta. Szabadságát és a független gazdálkodást nem tudta megbecsülni és nem tudta miként felhasználni; hiányoztak saját kebeléből úgy felvilágosult vezetői, mint jóakarói, akik vezessék a helyes uton.

Az 1864-iki törvény teljesen hasznavehetetlennek bizonyult. Három nagy hibája van: u. m. igen kevés földet ad a falusinak a megélhetéshez, megfosztja őt a legelőtől és elveszi erdejét.

Gyors szaporodása révén kis földje hamar darabokra szakadt, s így kénytelen volt rövid időn belül részes és dézsmás munkát vállalni.

Természetes legelőjük csak a falubeliek saját marháinak maradt, az is kevés és rossz. A takarmányhiány még inkább kényszerítette a táransokat a legméltánytalanabb gazdasági szerződésekre, melyek aztán évről-évről növekedtek, amíg türethetlenné váltak.

A tárannak lehetlenné vált otthon, a saját kertjében úgy vetemény, mint gyümölcs tenyésztése. Ilyképpen a t. j. mellett más ilyenemű, a házi gazdálkodásban annyira fontos cikkeket is teljesen nélkülöznie kellett.

A felajánlott monostorok vagyonának világvá tétele által az állam mintegy 1000 dominiüm birtokába jutva alkalmat ad egy erőteljes bérlő osztály kialakulására, amely nemcsak az állami birtokokat bérelte, hanem rövid időn belül, magához ragadta a nagyobb magán birtokokat is.

A bérlők a földnek rabló művelésével nagyobb jövedelmet akartak, mint aminőt tulajdonosok csak munkával és tőkebefektetéssel voltak képesek megszerezni.

A birtokosok birtokaikat bérbe adván, alapjában elhanyagolják azokat, városokba, vagy épen külföldre költözködnek. Egyedüli gondjuk az volt, hogy birtokaikra jó bérlőt szerezzenek, aki, — mint Dr. G. Maior »Politica agrară la Români« című művében mondja, — bármily áron nagyobb bérösszeget adjon, ha mindjárt a lakosoknak a legerősebb zsarolásával is.

Ilyképpen alakult ki az »árandások« (bérlők) osztálya, mindenféle elemekből: románok, zsidók, görögök, örmények, bulgárok és szerbekből.

A föld most is művelve van, de a tárannak nincs földje, amire úgy a saját, mint háziállatai élete fenntartására szüksége van, de nélküli az erdőt is. stb.

A birtokok ára megkétszereződött és megháromszorosodván — természetesen a tárannak bőrére — ezeknek helyzete türethetlenné vált. Hozzájárult ehhez az a körülmény is, hogy a régi gazdasági törvény kötelezi a parasztot munkára menni, akár mikor követeli a bérlő.

A tárann ilyen formán nem képes művelni saját földcskéjét a maga idejében, mert a munkára alkalmas időt a boér földén kell töltenie. Eképpen műveltetik meg földjüket a birtokosok és bérlők a maga idejében, anélkül, hogy még igavonó marhát is tartanának.

Ezen mostoha körülményeknek okvetlen elő kellett idézniök az 1907 évi márciusi borzasztó paraszt felkelést, minek következtében az ország vezetőinek ki kellett jözanodniök és utat és módot találni a bajok orvoslására.

Ezért is ilyen állapotok méltán magyarázatot adják annak, hogy miért olyan fontos Romániára nézve az új gazdasági egyezségekről alkotott törvény,

Nehezen megközelíthető hegyi területeken végzett zöld trágyázási kísérletek*)

A hegyvidékeken sok olyan szántóföldi művelés alatt álló terület van, a mely a majortól messzire esik, vagy a trágyahordás idején csak nagyon rossz utakon vagy egyáltalában nem közelíthető meg. Ilyen viszonyok között az istállótrágya szállítása sokszor többre kerül, mint a mennyit ér és ezért a legtöbb gazda úgy segít e bajon, hogy nem trágyáztatja az ilyen földjét, hanem egy, ha szükséges két évig is ugaron, de még inkább parlagon heverteti, azután ismét beveti valamely gabonával.

Ez kényelmes és nem sok kockázattal járó dolog, de hogy nem is szolgáltat nagy hasznot az is bizonyos, és az ilyen viszonyok között a zöldtrágyázásnak, ezen területek jobb kihasználása szempontjából szintén igen nagy jelentősége van.

Ezért az orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás 1906. év tavaszán Erdélyben, a Szolnok-Doboka vármegyei Gazdasági Egyesület közreműködésével, ezen egyesület 15 tagjának gazdaságában végzett ilyen nehezen megközelíthető hegyi területeken zöldtrágyázási kísérletet.

A kísérlet céljaira mindegyik kísérletező 150 kg. szuperfoszfátot és 100 kg. zabbal kevert borsó vetőmagot kapott azon utasítással, hogy ezeket 1 kat. hold nagyságu területen használja fel és a borsót teljes virágjában alászántva, a trágyázás hatását őszi gabonával állapítsa meg. Káli-trágya ez esetben nem használtatott, mert a kísérlet kötött talajokon végeztetett és ilyen viszonyok közt a káli-trágyázásra nincsen szükség.

A kísérlet eredményéről 10 jelentés érkezett be és ezeket a következőkben ismertetem.

1. *Veres Imre, Korzárvár.* A kísérlet hegytetőn, felette gyenge talajon volt beállítva. A borsó 1 méter magasra nőtt és alászántás után teljesen elkorhadt. A zöldtrágyázott területre vetett buza erősebb volt, mint a trágyázatlan és a mikor amaz a kalászat mind kihányta, az utóbbi akkor kezdte fejleszteni gyenge kalászeit.

*) A „Kísérletiügyi közlemények“ szept. számából.

A zöldtrágyás terület termése	kereszt (kévés) 20 (30)	mag kg. és 40
A trágyázatlan	16 1/2 (30)	320
A zöldtrágya javára esik	3 1/2 és	0

A kísérletező véleménye szerint: „az eddigi tapasztalatok alapján a zöldtrágyázásról az a véleményem, hogy a természetkülönbség alig fedezi a zöldtrágyázásra fordított költséget és a veje járó fáradságot, tehát tiszta haszon nincs, — legalább ez évben nem volt — ezért én megmaradok az istállótrágya mellett, melynek értékét a zöldtrágya meg nem közelíti.“

Ez helyes nézet, mert a hol istállótrágya van, nem fogunk egy évet vesztegetni a zöldtrágya természetésére, de egyebként a zöldtrágya hatása is gyenge volt, ezt azonban a második évi hatás kipótolhatja.

2 *Weisz József, Kodor.* Ez a második gyengén sikerült kísérlet. Itt a zöldtrágyázás jó humózus talajon állítatott be és így itt sem volt a zöldtrágyának nagy hatása.

A borsó körülbelül 60 cm. magasra nőtt, az alászántás után jól elkorhad, a trágyázott területen hosszabb volt a buza szalmája, de a magtermésben nem mutatkozott különbség. A kísérlet annyiban hibás, hogy a trágyázatlan terület ugyanolyan minőségű föld volt ugyan, mint a trágyázott, de nem feküdt mellette és így nem alkalmas az összehasonlításra.

3. *Hatfaludy József, Széplak.* A kísérlet olyan talajon állítatott be, a hol aze őt kutyatejen kívül semmi sem termett és itt a borsó 70—80 cm. magasra nőtt. A trágyázott parcellára tavaszi buza vettetett és ez nagyon szépen fejlődött, de júliusban egy erős jegeső, mintegy 30—40%-al megapasztotta a termést. A trágyázatlan területre semmi sem vettetett mert a tulajdonos véleménye szerint, ott a buza nem élt volna meg.

A trágyázott területen a jégverés után aratva termett 5 hektoliter 82 kg. os buza és a kísérletező véleménye ez: „a zöldtrágyázást a legmelegebben ajánlom, csak legyen lelkiereje a gazdának lemondani a borsó lekaszálásáról, vagy a magtermeléséről. A fenti eredményt egy teljesen hasznavehetetlen területen értem el.“

4. *Szabó Ödön, Czente.* A kísérlet északi fekvésű, kissé vadvizes helyen végeztetett, a borsó 120 cm. magasra felnőtt és ezért az alászántás nehezen sikerült. A fejlődés ideje alatt a trágyázatlan területen a buza sokkal silányabb és gyengébb volt, de azután a nagy hó alatt mindkét buzavetés folytonosan kipállott. A trágyázott területből leszámítva a kipusztult vetést, körülbelül 1 1/2 hold maradt meg és ez 400 kg. magot termett, a trágyázatlan szintén foltos volt és ez 263 kilogrammot termett, tehát a trágyázás javára 137 kg. magtermés-többlet esik.

A kísérletező véleménye a zöldtrágyázásról a következő: „vadvizes területen nem nagy eredményt lehet ez uton elérni, de a zöldtrágyázás megfelelő viszonyok között a gazda hasznára válik. Véleményem szerint a nagy hó és hideg tavasz volt az oka buzavetés pusztulásána és annak, hogy a zöldtrágyázás itt ilyen mostohán vált be.“

5. *Molnár Dénes, Bacsa.* A kísérlet jó karban levő talajon állítatott be és a zöldtrágyás buza a fejlődés ideje alatt ez istállótrágyázott buzánál is szebb volt. A borsó 80 cm. magasra nőtt és teljesen elkorhad az

alászántás után, minek következtében a föld porhanyóbbá vált és az ide vetett buza gyorsabban, egyenletesebben kelt ki, mint a fekete ugarba vetett. A zöldtrágyás buza korábban érett, szalmája és kalásza erősebb volt, mint a nem trágyázotté.

	kereszt	I. oszt. kéve	II. oszt. mag	mag
Termett a zöldtrágya után	39	15	864	76
" a trágyázatlanon	34	15	81	84
A trágya javára	4			71

Ez a terméstöbblet szintén kevés és a második évi hatásnak kell a hiányt pótolni. A kísérletező véleménye szerint: „a zöldtrágya ott, a hol nincs elég istállótrágya, minden esetre ajánlható.“

6. *Váradi Károly, Kecsed.* A borsó 120 cm. re nőtt és alászántás után jól elkorhad, a trágyázott területen a buza feltűnően szebb volt.

termett a zöldtrágyázott területen	kereszt	mag kg.
" a trágyázatlanon	1	500
" a trágyázás javára	6	200
	4	300

A kísérleti terület 3 hold volt és ebből 1 1/2 a trágyázott és 1 1/2 a trágyázatlan területre esik. A kísérletező véleménye szerint: „a zöldtrágyázás nagyon célszerű, különösen ott, ahol ez istállótrágya fuvarozása nehéz.“

7. *Módy Elekné, Csicsó Mihályfalva.* A kísérlet hegyi fekvésű, de jó minőségű talajon végeztetett. A borsó 1 meter magasra nőtt, a trágyázott területen a buza dúsabb és tömöttebb volt, a kísérleti területen a következő termést szolgáltatotta:

A zöldtrágya után	kereszt (kévés)	mag kg.
A trágyázatlan területen	16 1/2 (30)	12
A trágyázás javára	12 1/2 (30)	500
	4	522

8. *Marton Gyula, Dengeleg.* A borsó 90—105 cm. magasra nőtt és a buza a trágyázott területen sűrűbb, szalmája 10 centimeterrel magasabb volt, mint a trágyázatlan.

Termett a zöldtrágya után	szekér szalma	mag kg.
" a trágyázatlanon	3	600
A trágyázás javára	2	366
	1	264

A kísérletező véleménye: „míg a környéken a buza nem a legjobban sikerült, a zöldtrágyázott terület már a fejlődés ideje alatt is nagyon kivált a többi közül és nemcsak nagyobb, hanem jobb minőségű termést is szolgáltatott.“

9. *Debreczeni Sándor, Deés.* A kísérlet szikes talaju területen végeztetett és a trágyázatlan területen zabosbükkyony termeltetett takarmánynyerés céljából.

A trágyázott területen a buza sokkal erősebben fejlődött, szalmája hosszabb és erősebb, a magja is nagyobb volt, de a termése nem méretett le. A kísérletező véleménye: „a zöldtrágyázás nagyon célszerű és főleg hegyes vidéken, a hová istállótrágyát nem lehet hordani, azt ilyen módon nagyon jól lehet pótolni.“

10. *Rápolthy Sándor, Alsóilosva.* A borsó 60—100 cm. magasra nőtt és alászántás után azonnal elkorhad. A buza fejlődésén a különbség mindég látszott a trágya javára, mert a zöldtrágyás területen a bokrosodás erősebb, a buza zöldesbb és hosszabb szalmájú volt korábban érett, aratása előtt a szalma átlag 1/6-od résszel magasabb volt, mint a trágyázatlan területen.

Termett a zöldtrágya után	szekér szalma	mag kg.
" a trágyázatlanon	3	651
A trágyázás javára	2	620
	1	131

A kísérletező véleménye: „a műtrágyás

zöldtrágya nélkül, sovány földön a sikeres lóhere termelés lehetetlen, míg ilyen módon trágyázva, első minőségű lóherére számíthatunk, ez pedig sovány földön 100%-nál is több hozson. Mivel a kísérleti terület nem egy minőségű, a zöldtrágyázott föld közepén 16 □ öl területet szuperfoszfáttal nem hintettem be és a műtrágya hiánya élénken látszott, úgy a zöldtrágya növényen, mint a buzán, de látszik most a lóherén is.“

Ezek szerint a hegyi fekvésű területeken, kötött talajon végzett zöldtrágyázás három helyen már az első évben adott olyan természet-többletet, hogy jelentékeny tiszta jövedelmet szolgáltatott. Ha mindenütt pontosan megállapították volna a kísérleti parcellák természetét, akkor valószínűleg még több helyen tapasztaltak volna ilyen termésmegnövekedést, de a kísérletezők így is, csaknem kivétel nélkül meg voltak az eredménnyel elégedve, mert a mint a fent adatokból kitűnik, a zöldtrágyázás talajjavító hatása legtöbb helyen szembetűnően mutatkozott.

A sovány homoktalajok megjavítására a nyulzapuka és homoki borsó zöldtrágyázás eredményesen használható. Ez a két növény a futóhomok területeken előzetes talajoltás nélkül is elég jól fejlődik és azért a sivár homokterületek megjavítását célszerű ezen növények vetésével kezdeni. Ha a talaj ily módon humuszban gyarapodott, akkor a csillagfürt zöldtrágyázás is jobban fog sikerülni.

A kálifoszfátos zöldtrágyázással a terméseket nagyon jelentékeny mértékben fokozhatjuk és ezen hatása erősödik, ha a zöldtrágyázást rendszeresen megismételjük. Ezért a zöldtrágyázás mindég hasznosabb, mint az ugar és azért sivár homokon, vagy nehezen megközelíthető hegyi területeken célszerű azt felhasználni.

Grabner Em'l.

IRODALMI SZEMLE.

Szőlőmivelés és borsgazdaság. Irta Szilárd Gyula, az Eszterházy gróf csákvári földműves iskola tanára. Harmadik átdolgozott és lényegesen ja itott kiadás.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvkiadó vállalata kiadásában jelent meg Szilárd Gyulának a fenti című műve, élénk bizonyosságú annak, hogy ilyen munkára nálunk égető szükség van.

E téren szakirodalmunk rendkívül szegény, annival nagyobb örömmel kell tehát fogadnunk e könyvet, melyet szerzője — mint azt a harmadik kiadásnak előszavában meg is jegyzi — »a gyakorlatból a gyakorlatnak« irt.

A könyv eredetileg tankönyvnek készült de valóságban nem az, hanem egy hézagpótló kézikönyv, melyet sokan, akár azok, kik kedvtelésből, előszeretettel foglalkoznak a szőlőművelés és borászattal, akár pedig azok, kiknek a bortermelés kenyeret adó főfoglalkozásuk, hasznát vehetik.

Manapság már nemcsak a dilettánsoknak, hanem a kizárólag szőlő- és bortermeléssel foglalkozóknak is szükségük van arra, hogy szakkönyveket olvassanak, mert habár teljesen otthonosnak is érzik magukat e téren, mégis akadhatnak egyes részletkérdések melyek esetleg nem elég világosak. Különösen a borkezelés terén sokat kell még tanulnunk, ha megfelelő hasznót és eredményt akarunk elérni.

Ezt a célt óhajtja szolgálni Szilárd Gyula 312 oldalra terjedő s 161 ábrával ellátott munkája, mely a függeléken kívül két részre oszlik. Az első rész 12 fejezete a szőlőművelést tárgyalja részletesen leírva a szőlő összes munkáit, met-

szést, zöldmunkát, trágyázást, stb., a szőlő betegségeit, ellenségeit s az ellenük való védekezést. Külön fejezetet szentel a homoki s külön fejezetet az oltvány és gyéritéssel fentartott szőlőknek.

A második rész a tulajdonképpeni borászati 8 fejezetre oszlik, melyben a szüretet, az erjedést, a pincét, az ő- és újborok kezelését, a borbetegségeket, borhibákat, a must és a borjavító eljárásokat, a törköly és gyümölcsbort s a pálinkafőzést tárgyalja könnyen érthető gyakorlati módon, a függelékben pedig a szőlőbirtokosokat és pincegazdákat közelebbről érintő szakintézményeket és törvényeket sorolja fel.

S végre, míg egyrésről örömmel gratulálunk Szilárd Gyulának, hogy a hosszas gyakorlat iskolájában szerzett közvetlen tapasztalatait és megfigyeléseit ily talpraesett beosztással és élvezetes, könnyed leírással tette mindnyájunknak hozzáférhetővé, addig másrészt méltán mondhatunk köszönetet az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvkiadó vállalatának, melynek kedvezményezése és áldozatkészsége a mű megjelenését lehetővé tette.

A könyv, melynek ára vászonkötésben 10 korona, beszerezhető a »Patria« részvénytársaság gazdasági szakkönyvkereskedésében Budapest, IX., Üllői ut 25.

M.

Károlyi emléklapok. Károlyi Sándor gróf szobrának leleplezése alkalmából a szoborbizottság „Károlyi emléklapok“-at adott ki Buday Barna országgyűlési képviselő az O. M. G. E. titkárságra szerkesztésében. Az emléklapok belső első lapján Károlyi Sándor gróf legutolsó arcképét mutatja be művészi kivitelben. A szerkesztő, Buday Barna, „Ki volt Károlyi Sándor?“ című cikkében ismerteti Károlyi gróf munkásságát, méltatva azt a munkát, melyet Károlyi gróf kifejtett.

Tizenket év a Magyar Gazdaszövetség történetéből. Károlyi Sándor gróf szobrának leleplezése alkalmával a Magyar Gazdaszövetség, mint az ő eszméinek őrzője kiadta a saját történetét. A könyv husz értekezést közöl, melyek részletesen és alaposan szólnak hozzá a szövetség széles munka körének minden ágaihoz. Bernát István a megalakulás történetét mondja el. G. Rhuland a német agráriusok nevében méltatja az itteni rokon mozgalmakat. Emödy József bemutatja a gazdák vezérét az ország különböző városaiban tartott szervezkedő gyűlések keretében. Dömötör László dr. a szövetség jogpolitikai működését ismerteti és kiterjeszkedik a Hangya megalapítására, a szövetkezeti ügy törvényhozási rendezésére. Löherer Andor az idegen kéz térfoglalása elleni küzdelmet-írja le ismételve Károlyi szállóigéjét: Magyarország legyen a magyaroké! Jancsó Dezső az agrársajtó fejlődéséről értekezik. Kodolányi Antal a jogról gazdálkodó pályára lépő számos egyetemi polgár helyesebb és gyakorlatibb kiképzése érdekében agrár-katedrét sürget az egyetemekre. Vatsó Gyula dr. a maneszterizmus elleni küzdelmet rajzolja meg. Horváth János dr. a szövetkezeti gabonaraktárak sikeres működését, árszabályozó befolyását ismerteti. Meskó Pál a földbérleti szövetségeket mutatja be, melyben a földéhség csillapítható, a nélkül, hogy az uzsorás parcellázás utresztőjébe sodorná a számításban sokszor vakmerő és optimista földmivest. Kolozsváry Lajosné szül. Korányi Ilona a gazdaszövetség által 1904—1908-ban rendezett szociális kurzusok előadásait teszi tömör kivonatolásban könnyen áttekinthetővé. Förster Lajos a visszavándorlók telepítésére vonatkozó munkáját mutatja be a szövetségnek. Németh József a magyar szövetkezeti írókról értekezik. Czettler Jenő dr. a magyar szövetkezeti sajtó és eszméit fejtegeti. Molnár István dr. a

gazdaköröket mutatja be, mint a falusi földműveseknek önképzőkörét. Ugyanez a szerző a községi monografiákról is értekezik. Kolozsváryné Korányi Ilona a magyar nők szövetkezeti ligáját ismerteti, Schandl Károly dr. a főiskolai Széchenyi-Szövetségek csatlakozó munkájáról ír. Ez a könyv alkalmas arra, hogy néhány óra alatt kellemes és tanulságos olvasmányok keretében megismerkedhessünk az összes gazdátársadalmi mozgalmakról. A könyv ára öt korona.

Németország köz- és mezőgazdasága. Irta: Erkeserüi Balogh Sándor kir. gaz. akadémiai tanár. Az 1907, év nyarán az O. M. G. E. által rendezett németországi társas tanulmányúton szerzett tapasztalatokról az év elejé »Magyar gazdák a német földről« címmel Buday Barna szerkesztésében megjelent egy meglehetősen terjedelmes munka, mely a hasznos tapasztalatoknak valóságos kincsés bányája.

A szerző fentírt című munkájában ugyanezen a tanulmányúton az általa szerzett tapasztalatokat dolgozta fel. A látottak és tapasztaltak feldolgozása az O. M. G. E. kiadványától abban tér el, hogy szerző az egyes gazdaságokban szerzett és gyűjtött adatokat nem gazdaságokként és időszerinti sorrendben tárgyalja, hanem a rendelkezésre álló összes anyagot szakmák szerint csoportosítva dolgozta fel, ami igen sok időbe és fáradságba kerülhetett, de mellette megvan az a nagy előnye, hogy bárki is reá nézve érdekesebb fejezeteket külön külön tanulmányozhatja és, hogy ezen rendszer mellett erősen kidomborodik az egyes termelési ágaknak ottani állása, kultiválásának módja.

Szerző munkájában minden egyes szakmánál párhuzamot von a hazai és németországi viszonyok között és megjelöli mindazon tapasztalatokat, melyek hazai viszonyaink közé könnyű szerrel átláthatók. A munka értékét nagyban emeli annak világos, szabatos, könnyen érthető irálya; ennél fogva haszonnal olvashatók a munkát mindazok, akik a külföldi viszonyok és az ott elért haladás iránt érdeklődnek, azért azt a gazdaközönség figyelmébe a legmelegebben ajánlom.

A munka a földmivelésügyi miniszter ur anyagi támogatása mellett jelent meg, közel 10 nyomtatott ivre terjed s ára 2 korona. Megrendelhető szerzőnél: Debrecen, Palloy, vagy bármely könyvkereskedőnél.

Ormándy János.

EGYLETI ÉLET.

Az E. G. E. igazgató-választmánya november havi rendes ülést 5.-én tartotta meg

Elnökölt: Br. Bánffy Ernő egyl. elnök.

Előadott: Tokaji László egyl. titkár.

Jelen voltak: Gr. Béldi Kálmán, Jakab László, Br. Mannsberg Sándor, Molnár Sándor, Cséser Lajos, Péter Béla és Siposs Gábor vál. tagok.

Elnök az ülést megnyitván — a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri: Gr. Béldi Kálmán és Br. Mannsberg Sándor tagokat.

Titkár előadja a homestead-bizottság által az eredeti javaslatához pótlólag szövegezett — és a részletekre vonatkozó módosító véleményjavaslatot. — Igazgató-választmány azt mindenben elfogadván, az egyes véleményeknek az eredeti és pótlójavaslat egyesítése alapján való megszövegezését és elküldését elnökségre bizza.

Előadtván a monostori gazdasági Akadémia igazgatóságának 817. sz. alatt kelt beadványa a megüresedett állami ösztöndíjas helyekre vonatkozóan, — igazgató-választmány az előterjesztéssel megegyezően: Szopos András,

Tokaji Árpád, Kovács András és Kertész Ferenc folyamodóknak javasolja az ösztöndíjak adományozását.

Földm. Miniszternek 101.109. sz. leirata: az állami telepeken termelt szőlővesszők és ojtványok eladása tárgyában — szolgál örvendetes tudásul és hiv. lapban való ismertetésre kiadatik.

Előadtván a Gazdák Bizt. Szövetkezetének 2652. sz. alatti átirata az egyletrel való szerződés 10. a. pontjára vonatkozóan — annak elintézése elnökségre bízott.

A Gazd. Egyesületek Orsz. Szövetsége 4371. sz. átiratára, melyben a folyó évi tagdíj illetik, — elhatározza ülés, hogy az egyesület tagsági díjának 100 koronára való leszállítása céljából a G. E. O. Sz.-hez átir.

Ugyanannak 4955. sz. átiratára, melyben egy tag delegálását kéri a gazdasági kamarai javaslat tárgyában kiküldött országos bizottságra — választmány határozza, hogy a bizottságra Br. Bánffy Ernő elnököt, akadályoztatása esetére pedig Br. Jósika Gábor alelnököt, vagy Lészai Ferenc alelnököt küldi ki

Az egyletnek a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete nov. 18.-i rk. közgyűlésén való képviselőre — ülés Gr. Bethlen Istvánt határozza felkérni.

A G. E. O. Sz. 4493. sz. átirata folytán — határozza választmány, hogy a „Népbarátja Naptár“ megrendelésére az erdélyrészi birtokosság figyelme a hiv. lap útján lesz felhívandó.

Előadtván a Földm. Miniszter 88974. sz. leirata, mely szerint az idei téli szezonban rendezendő háziipari tanfolyamok és népszerű előadások költségeire 4700 korona segélyt adományoz — köszönő tudásul vétetik.

Dr. Sinkovits Ottó tagtárs levele, melyben az orsz. szeszadó tanácsba való beválasztását köszönettel elfogadja — szolgál tudásul.

Uj tagokul bejelentettek: Sztankovits János, Szatmáry Dezső, Hreblay Emil, Juhász Árpád, Wolszky Győző és Schopf Mihály rendes tagok. — Szolgál örvendetes tudásul

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárta.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

A községi legelők rendezése. Darány Ignác földmivelésügyi miniszter kijelentette, hogy az állattenyésztés egyik nagy bajának, a legelőhiánynak megszüntetésére külön törvényjavaslatot fog készíteni. Addig is, míg ez a törvény, mely felöleli majd a már meglevő legelők gazdasági rendezését és okszerű kihasználását, életbe léphet, folytatni fogja a rendelkezésre álló anyagi ereje szerint a legelőrendezés már megkezdett akcióját, mely különösen a Székelyföldön és a Hegyvidéken eddig is túl van a biztató kezdeten. A miniszter e két vidéken megindított akciót az egész országra kiterjesztette. A legelő gazdasági rendezésére s okszerű kihasználására utmutatások, rendtartások készültek. És hogy az egyes közlegelőknak feljavítása, okszerű művelése tekintetében ingyen szaktanácscsal szolgálhasson, a miniszter Lachmann Józsefet Miskolc székhellyel a legelőrendezés ügyekben való szaktanácsadónak nevezte ki s megbizta, hogy szükség szerin egyes községi legelők feljavítására, kihasználására terveket és utmutatásokat dolgozzon ki, sőt a munkálatok irányítására szálljon ki a helyszíniére is. Az egyes községeknél azonban a kiszállásokat a földmivelésügyi miniszteről kell kérniük.

Mezőgazdasági háziipar. A mezőgazdasági munka gyűrűlésével újra nagy arányok-

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos férfi ingek, alu-nadrágok, gallérok, kényelműk és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Férfi és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf
utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

Telefor-szám 567. Telefon-szam 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

ban megindul a mezőgazdasági házipar fejlesztésére indított s már év-k óra tartó tervszerű munka. A mezőgazdasági munkások téli keresetének javítását, új munkakalkulációk szerkesztését biztosítják ezzel. **Daranyi Ignác** földmívelésügyi miniszter a múlt az előző esztendőben tette, most is az ország egész kiterjedő nagyarányú mozgalmat indított meg, s a gazdasági egyesületekkel, gazdakörökkel, iparfejlesztő bizottságokkal és gazdasági szakiskolákkal karöltve háromszázötven községben a télen gazdasági házipari tanfolyamot rendeztet. A házipari tanfolyamokon, közműhelyekben a télen közel tizenketezer mezőgazdasági munkás kosárkötés, gyékényszalma és sásfonással, seprűkötéssel és fafaragással foglalkozni. A jelentős akció kiterjed az egész országra.

Pályázati hirdetés. A **Kolozsvári m. kir. gazdasági akadémiánál** erdélyi születésű, legalább jó átlagú végzettségűvel bíró volt hallgatók részére két ösztöndíjas hely van üresedésben, mely helyek betöltésére pályázat nyitattik.

Az ösztöndíjasok feladata az akadémiai konviktusokban való felügyelet és egyes tanzakoknál való segédkezés az igazgató utasítása szerint.

Javadalmazások: évi 800 korona ösztöndíj, lakás (fűtéssel, világítással) és élelmezés a konviktusban.

Az ösztöndíj egyelőre 1909. évi szeptember hó végéig adatik.

Az 1 koronás blyeggel ellátott folyadékok a m. kir. földmívelésügyi miniszterhez címezve, születési bizonyítvánnyal és végzettségűvel felszerelve a kolozsvári m. kir. gazdasági akadémia igazgatóságához küldendők *folyó évi november hó 15-ig.*

Budapesten, 1908. évi október hó 12-én.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Oltóanyag termelése — anami kezelésben. A ragadós állatbetegségek leküzdésére irányuló törekvés az ország állatállományának fentartása szempontjából felette fontos és szükséges. A földmívelési kormány évek óta nagy gondot fordít a ragadós állatbetegségek elleni védekezésre s hogy ezt a védekezést még hathatósabbá tegye, az oltóanyag termelését állami kezelésbe akarja venni, Eáltal az oltóanyag termelése iránt növekedik a bizalom s feltehető az is, hogy az állam kezelésben előállított oltóanyag ára olcsóbb lesz. A földmívelésügyi miniszter különösen a lépfene, sercegő üszök és sertésorbánc elleni oltóanyag termelését akarja állami kezelésbe venni s e célból 200.000 koronát kíván fordítani az állami védőoltó anyag termelő intézet tevékenységének kiterjesztésére. De ezenkívül egy új oltóanyag termelő intézet építését is tervezik, amelynek költségei 215.000 koronára rugnak. Ennek az új intézetnek felállításához az állami oltóanyag termelésével megbízott bakteriologiai intézet jelenlegi helyiségei az oltóanyag termelés nagyobb arányú felkarolására elégtelen, másrészt pedig az oltóanyag előállítására, kipróbálására, nagyobb számú kísérleti állatok elhelyezésére is kellenek helyiségek. Az új intézet az állami bakteriologiai intézet tükén fog felépülni.

Az állati védőoltások előmozdítása. A földmívelésügyi tárca jövő évi költségvetésében egy új 200.000 kononá tételt találunk, melynek célja az, hogy belőle az állami oltóanyag-termelés és a védőoltásokkal kapcsolatos kártalanítások költségei fedeztessenek. Már a múlt

évben kijelentette a földmívelésügyi miniszter, hogy a lépfene, sercegő üszök és sertésorbánc elleni oltóanyagok termelését legalább részben, az anyag tisztasága, valamint árának mérséklése céljából állami kezelésben kívánja venni. Az azóta szerzett tapasztalatok az állami termelés fokozását tették szükségessé, mert bebizonyult, hogy az ország állatállományának fentartása érdekében kívánatos védőoltások elterjedése csakis abban az esetben várható, ha az oltóanyagok olcsón adatnak, s hogy ha a gazdák bizalma az oltóanyagok iránt az állami termelés útján biztosítatik. A jövő évben fokozott mértékben állítja elő a földmívelésügyi miniszter az oltóanyagokat s kétségtelen, hogy az új kiadás az oltóanyagok árából meg fog térülni.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kinevezések. A földmívelésügyi miniszter az állami jószágok és telepítési szolgálat személyzeti létszámába Pál Károly gazdasági segédtitkár kincstári ispánna, Szemes Árpád fizetéstelen gazdasági segédtitkár valóságos gazdasági segédtitkár, Csiky Sándor, Nádasy Emil, Beke József, Széplaky Andor, Buchwein Béla és Békéffy István okleveles gazdákat pedig ideiglenes minőségű fizetéstelen gazdasági segédtitkárként nevezte ki.

Állatorvos-doktorok. Szász Alfréd, a bakteriologia, Wetzl János a belorvostan és Burgics Tivadar az állattenyésztés körébe tartozó, önálló tudományos vizsgálatokon alapuló értekezés és a sikerrel letett szóbeli szigorlat alapján, — állatorvos-doktorokká lettek.

A kolozsvári m. kir. gazdasági akadémia szünetje. Okt. hó 26-án tartotta meg a kolozsvári m. kir. gazdasági akadémia szünetes évi szünetjét. Az akadémia szőlőterülete 1100 négyszögöl, a melynek $\frac{1}{4}$ magyar hold területén termő olasz rizling: 9 hektoliter mustot adott. A terület többi részén csemege szőlő van. A leszüretelt olasz rizling cukortartalma: 17 klosterneuburgi fok és savfoka: 0,68%. Érdekesen mutatkozott ez esetben is a legértetebb fűrtök cukortartalmának különbsége a rendszeren érettektől, mennyiben a legértetebbek cukortartalma 20,5 fokot mutatott — a rendszeren ért 17,0 fokkal szemben.

A szünetelést — kezdve a szőlő leszedésétől a kiperéselégig — dr. Büntner Ferenc gazd. akad. tanár és Ritter Gusztáv főkertész vezették: az akadémia III. éves hallgatói jelenlétében.

A tordai Szabó József-féle kisebb magyar gazdasági iskola ez évben fejezte be első 2 éves kurzusát, ez alkalommal beszámoló működéséről egy „értésítőben.” Néhány Szabó József tordai polgár 120.000 koronányi vagyonát olyan kisebb gazdasági iskola létesítésére hagyta, melyben tordai és vidéki polgárok növendékei a vidéknek megfelelő gazdasági tudományokkal s gyakorlati megismerkedjenek. 1906-ban a földmívelésügyi miniszterium vállalta az iskola beállítását s annak szervezését, irányítását a székelyfődi kirendeltségre bízta. Az iskola be van állítva a tordai állami birtok keretében s annak kezelője **Blaskovich Géza** az iskola vezetője, tanára **Gállos Adár**, kiknek néhány órán Szemeré Büntner szőlőszeti felügyelő és Borzsoy Béla törv. bír. segédkeztek. Az elmúlt évben 10 I. éves és 12 II. éves tanuló volt, legtöbbje tordavidéki és a Székelyföldről. Az oktatás irányulmányosan gyakorlati, emellett

te hetenként csak 6 órát foglalkoznak. A növendékek a teljes ellátáson kívül havi 6—10 korona ruházati segélydíjat kapnak, volt olyan tanuló is, aki 60—80 koronát takarított meg. A téli folyamán különböző háziparokkal foglalkoztak, sőt be voltak osztva a bognármesterhez is. Tekintve a rövid időt, eddig elszerűen fejlődik ezen iskola, s igazán csak előmunkásokat képez, hogy mely skálával mutatja az, hogy az idén végzetteteket mind elhelyezték magán gazdaságokban. Az évzáró vizsga szeptember hó 27-én tartatott meg: Dr. Szentkirályi Ákos akad. igazgató, miniszteri biztos és Koos Mihály székelykirendeltségi miniszteri biztos s sz. p. zámu. közönség jelenlétében.

A gazdasági egyesületi titkárok nyugdíjügye. A gazdasági egyesületi titkárok nyugdíjügyének rendezését tárgyalta a Köztelken egybegyűlt titkári értekezlet Rubinek Gyula az OMGE. igazgatójának elnöke alatt. Ugyanez tárgyban már tavaly is volt értekezlet, amely megbizta Jeszenszky Pált, a Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének ügyvezető igazgatóját, hogy a vármegyei gazdasági egyesületi titkárok részére nyugdíj-alapszabálytervezetet dolgozzon ki. A most megtartott titkári értekezlet a Jeszenszky Pál által kidolgozott alapszabálytervezetet egyhangulag elfogadta.

Országos állatkiállítás. Az O. M. G. E. legutóbbi igazgatósági ülésén Jeszenszky Pál ügyvezető-titkár bejelentette, hogy a jövő évben Budapesten megtartandó nemzetközi tejgazdasági kongresszus alkalmából tervbe vett országos állatkiállítás rendezési költségeit a földmívelésügyi miniszter magára vállalni hajlandó s e célra 40.000 koronát bocsájt az egyesület rendelkezésére azzal a kikötéssel, hogy ebből 17.000 koronát mint a földmívelésügyi miniszter által kitűzött állami díjakat tiszteletdíjakul kitűzni tartozik, 23.000 korona pedig a rendezés költségeire lesz fordítandó. Hangsúlyozza, hogy ez ügyben előzetesen folytatott tárgyalások és költségvetés szerinti a 23.000 korona elégséges lesz a rendezéssel járó költségek fedezésére az esetben, ha, mint ez általában szokásos, a kiállított állatok után térdíjak és ezenfelül belépődíjak is szedtetni fognak. Javasolja hogy a választmány határozza el az országos állatkiállítás rendezését, melyre nézve proponálja, hogy 1909. évi július hó 6—12 között a Tattersall lovagló pályáján emelendő ideiglenes állókban tartassék meg. Javasolja egyúttal, hogy a kiállítás rendezőbizottsága megalakíttassék, melyre vonatkozólag a tanács propozícióit Rubinek Gyula igazgató terjesztette elő. A választmány az országos állatkiállítás rendező bizottságának elnökévé Széll Kálmán v. b. t. t. alelnökévé Pirkner János miniszteri tanácsost és Teleki Arvéd gróf országgyűlési képviselőt választotta meg. Megalakította azonkívül az egyesület tanácsa által javaslatba hozott 140 tagból álló rendező-bizottságot, kimondván, hogy felhatalmazza a kiállítás elnökségét a bizottságnak szükség szerinti kiegészítésére. A bírálóbizottság elnökévé pedig az igazgató választmány Reusz Henrik választmányi tagot választotta meg.

Árpakivitelünk és a külföld. A Magyar Malátagyárosok Egyesületének közlése szerint. Németországban az utóbbi időben különféle tendenciózus híreket hoztak forgalomba, melyek arról regélnék, hogy a hazánkban az idén termelt árpa minőség tekintetében rosszul sikerült és ehhez képest malátakivitelünk is

— Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök —

az országszerte első helyen elismert kitudó szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták” és heremagtisztító gépek. —

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidő szerint 11-féle nagyságban különböző szerkezetű a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő általános terménytisztításához berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtóerőre alkalmazva. Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMAR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. — Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. — Sürgőncim: Kalmár-rostagyár.

nehézségekbe ütközik. Ezzel szemben a hivatalosan közzétett külkereskedelmi statisztikai adatokból megállapítható hogy sörárpakivitelünk a jelen üzleti évadban hatalmasan föllendült, a mennyiben például augusztus hónapban 260 720 métermáza sörárpát exportálunk, a tavalyi 192 059 métermázsával szemben. Az exportált mennyiségből Ausztriába 154.609 métermáza, Németországba 79.590 métermáza, Hollandiába 19.046 métermáza ment, holott tavaly ugyanabban a hónapban csupán 112.847 métermáza, illetőleg 69.104 métermáza, és 2869 métermázsányi exportunk volt az említett országokba. Szeptember hónapban ismét emelkedett Ausztriába irányuló exportunk, 323.888 métermázsát vittünk ki, míg tavaly ugyanabban a hónapban csak 283 370 métermázsát.

— Bolgar öntöző kertészlet. A földmívelési miniszter a bolgárrendszerű öntöző kertészletnek ismertetése érdekében megbizta Jeszenszky Ignác nagyikindai ág h. ev. lelkész hogy a kincstári telepeken, ugymint Temes Rékason, Babsán, Mosnicán, Bodroghalván, Felső Muzslán november hónap folyamán népies előadásokat tartson. Jeszenszky Ignác ev. lelkész az első volt az országba, a ki bolgár rendszerű kertészlet meghonosítása érdekében praktikus foglalkozott. Maga rendezett be magának egy kis telepet Nagyikindán és hat éve sikerrel dolgozik ez irányban.

— A Gazdaszövetség és a fedezetlen határidőüzlet eltörlése. A Magyar Gazdaszövetség folyó évi, Darányi Ignác elnöke alatt Parádon tartott közgyűlése Kodolányi Antal indítványára egyhangú lelkesedéssel elhatározta, hogy a törvényhozáshoz fölrattal fordul, amelyben a tőzsdei fedezetlen határidő eltörlését kéri. A fölrattat a szövetség most terjesztette föl a képviselőházhoz.

— A komlópiacról. Miután Londonban megkezdődött a tartalék komló vásárlása, a müncheni piacon is élénkebb s tömegesebb lett a komóvásár, habár még mindig alacsony áron, mert átlag 30—32 márkát adnak a sárgás komló 50 kiójáért. A saazi piacon

közepes minőségűért 70—76, gyengébb komlóért 50—60 koronát fizetnek 50 kilonként. Ha ezen komlópiaci lendületnek hulláma hozzánk is elér, azt gondoljuk, jó lesz most tudni a komlón, hacsak nem valami szép zöld elsőrendű, mert annak azután is lesz kereslete. De ha most megfelelő árt ígérnek, adni kell, mert úgy látszik, az idén be kell érünk azzal a dicsőséggel, melyet a magyar komló a budapesti s berlini kiállításokon szerzett! — r — s.

— Baromfiak kártétele az ültetvényes kertekben. A m. kir. belügyminiszter egy felmerült konkrét eset alkalmából elvi jelentőségű határozatként mondotta ki, hogy aki ültetvényes kertjében szomszédjának kárttevő csirkéjét flóbert puskával letölte, az 1870. évi XI. tc. 115. szakaszába ütköző kihágás miatt nem büntethető.

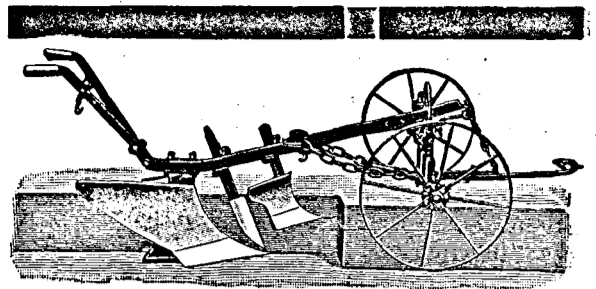
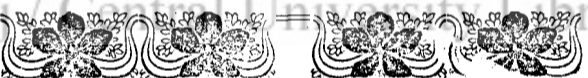

Magyar Jelszó Hítelbank

képviselőse

Kolozsvárt, Jókai-utca 2. sz. alatt (gr. Rhédey-ház I. e.)
Az intézet alaptőkéje 40 millió korona
záloglevél kölcsönöket
nyújt földbirtokra és nagyobb városokban fekvő házakra 4%-os és 4½%-os záloglevelekben.

A jelszó felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ bizalmi férfial adnak véleményt. 1001

Egyetemes- és mélyművelő-ekék

acélöntvény testekkel. páncélmezekkel.

acél gerendelylyel

állítható szarvakkal, önvezetéssel

1801-II. Többvasú ekék.

Finom-, szántás, csukló-, rét boronák.

Háromtagu és egytagu hengerek,
Superior sorvetőgépek, triőrök.

UMRATH ÉS TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

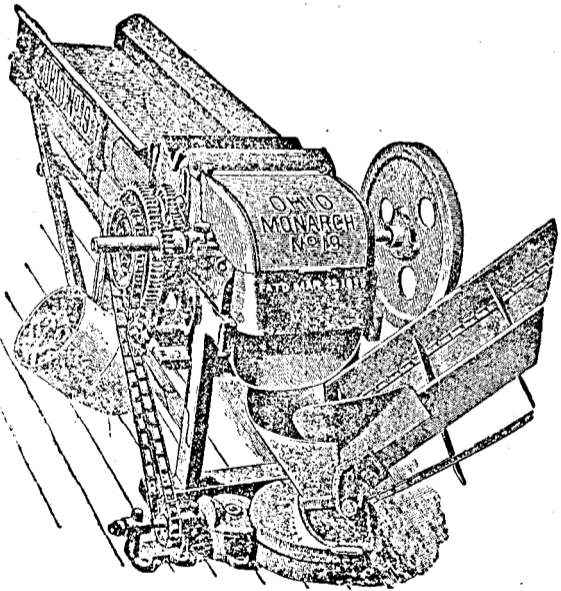
Gőzcséplőkészletek 12 HP. ig — Ipari mozgonyok 200 HP. ig.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felölős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

Mc CORMICK tárcsásborona
tarlóhántásra,
vetőszántásra,
rögapritásra stb. stb.

a gazda leghálásabb talajmívelő eszköze.

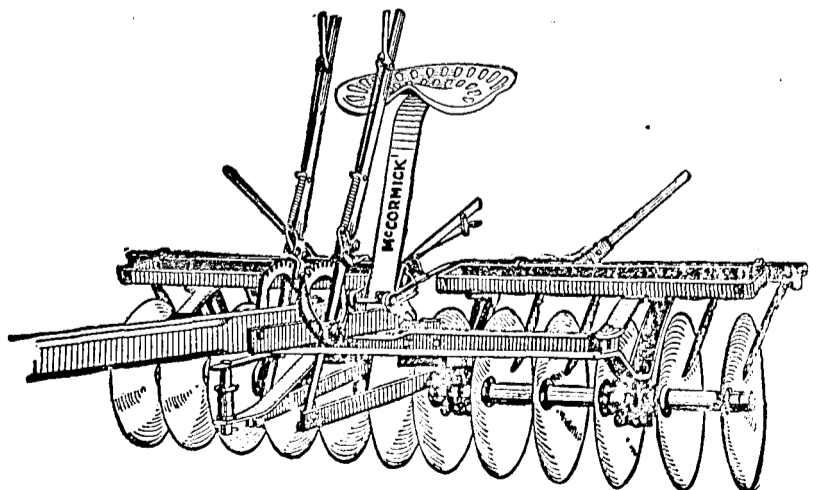
Mc CORMICK

2098

„OHIO“ EREDETI AMERIKAI

TENGERISZÁR-TÉPŐ-

zöldtakarmányapritó- és szalmaezecskázógép
a takarmányinség legbiztosabb leküzdője.

Harvesting Machine Company, Chicago U. S. A.
Igazgatósága és főraktára: Budapest, V., Alkotmány-utca 12.

J. E. KNECHT, igazgató.

BENZINMOTOROK, GOZLOKOMOBILOK, UTIMOZDONYOK, GŐZCSÉPLŐGÉPEK, ARATÓGÉPEK, LOSONCZI VETŐGÉPEK, RESICZAI ACÉLEKÉK, KALMÁR-FELE ROSTÁK, TELJES MALOMBERENDELÉSEK, STB. STB.

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK

ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

1468

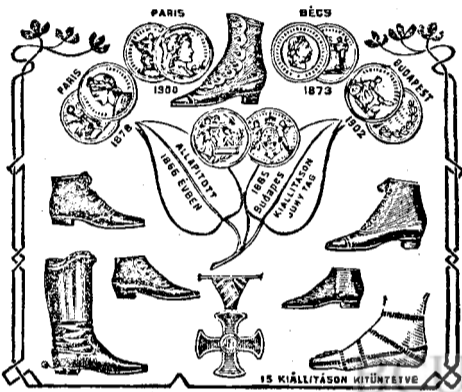
V., VÁCI-KÖRUT 32.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentenyháza-utca 3.

Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült

FÉRFI ÉS NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesítetnek.

2 00

Eladó

160.000 drb. 3-4 éves alma, körte, szilva stb.

oltvány

drbonként 50-8 fillér. Tessék árjegyzéket kérni.

Szász János

faiskolája

Nagybánya.

2206

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68.
Ez a legújabb és az eddigi legfejlettebb
Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakaszalozók, járgányos építőgépek, lóhereszeplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, s orvátgépek, Planet J. kaplók, szecakavók, répvágók, turkócok, morznalók, daráló, 6r lómalom, egytemes szék-akák, 2- és 3-v asu akák és minden egyéb gazdasági gépek.

ERDELYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32.

M. kir. szabadalm. osztályosjegyek főelárusító helye.

A bank elfogad betéteket

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitól, váltókat, utalványokat,

járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapirokat, idegen pénznemeket

elad és vásárol

Előleget ad értékpapírokra,

folyószámlán és előre meghatározott időre.

Díjmentesen bevált szelvényeket

és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket,

hiteleveleket bármely külföldi piacra.

Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt

tűz- és betörésmentes páncélszekreket. (Safe Deposits.)

2055 Üzleti órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig.

Mindennemű

ZSÁK és PONYVA

FISCHER-féle

a legjobb minőségben és legjutányosabban a zsák és ponyvagyárban Budapest, Nádor-utca 31-33 sz. szerelhetők be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 25 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmának és viszonteladójának szállítója Pontos, szolid kiszolgálás. Ponyvakölcsonzó intézet. 2072

Árjegyzék, minták ingyen és bérmentve küldetnek.

Lóherefejtőgép

Róbey gyártmányu, teljesen üzemképes, gyárilag javított állapotban jutányos árban eladó. Bővebb felvilágosítással szolgál

Wessel Leo Kolozsvár,

New-York szálloda.

2211

Keresek

Erdélyben birtokot megvételre vagy haszonbérletre 200-2000 kat. holdig. Részletes felvilágosítást a kiadó hivatalba kérek.

2212

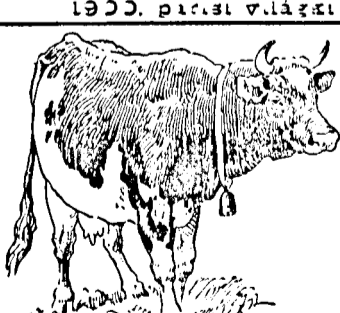

Kwizda-féle Restitutions-fluid

mosóvíz lovak számára. — Ára egy üvegnek 2 kor. 80 fill.

Több mint 40 éve használják az udvari és más nagyobb istállókban, úgy a polgári mint katonai körökben, az izmok erősítésére, nagy használat előtt és izombénóság ellen. A lovat trainingben igen nagy munkabírása képesíti. — Kwizda-féle Restitutionsfluid szővedjegy, címke és gőngyölés törv. védve.

Főraktár: TÖRÖK JOZSEF

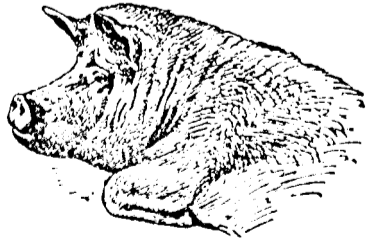

Kwizda-féle Korreuburgi marha-táppor.

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. — 50 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tej javítására s a tejelés fokozására. — 1 doboz ára 1.40 K. 1/2 doboz 70 fillér.

Kwizda's

- Blister**
grauer, scharfe Einreibung,
1 Tiegel K 2 —
- Hufkitt**
künstliches Hufhorn, Stango
K 1. 0.
- Hufsalbe**
zur Behütung vor spröden und
brüchigen Hufen, 1 Buchse à 40
Gramm K 2.50.
- Abführpillen**
für Pferde (Payos), 1 Blech-
dose K 4. —
- Kollipillen**
für Pferde u. Hornvieh, 1 Blech-
dose K 1.20.
- Wurmpillen**
für Pferde, 1 Blechdose K 3.20,
1 Karton K 1.20.

KWIZDA-féle sertéspor.

Egészségi por a hirtelen előforduló
Kis doboz Kor. 1.20. Nagy doboz Kor. 2.40.

KWIZDA-féle baromfi-por

diagnostikus szer a tápszertől való hozzájárásra ludak,
kacsák, tyúk, gyöngytyúk, pávák stb. részére.
200 II. Egy doboz ára K. 1.

1900. parisi világkiállítás Grand Prix

gyógyszertára, Budapest, VI., Király-utca 12. és Andrássy-ut 26. sz.

A „Nagyszabeni Földhitelintézet“-nek

Kolozs és több szomszédos megye területére kizárólagosan jogosított képviselőjében a bizalomteljesen hozzám forduló feleknek a lehetőségig gyors és költséget kímélő eljárással szerzek

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket,

konvertálok más intézeti terheket és egyúttal rendezem az elhanyagolt birtok- és teherállapotokat.

Kiváló biztosságu tőkebefektetésül

ajánlom ez intézetnek a tőzsdén is jegyzett adó és egyéb levonásmentes óvadékképes és különösen katonai házasági óvadéku alkalmas 50 év alatti

... kisorsolásra rendszeresített ...

„4 és 4 1/2 százalékos zálogleveleit“.

Ezek kaphatók és a szelvények költségmentesen kifizettetnek: az intézetnél Nagyszabenen és helyben a Kolozs-vári Kereskedelmi Banknál. Mindennemű felvilágosítást díjmentesen és készséggel megad:

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányaügynökség
GOMBOS BENŐ Kolozsvár, Malom-utca 16. szám.

A legelőnyösebb módon közvetít mindennemű ingatlan adásvételeket, bérleteket és bármiféle kereskedelmi ügyleteket. 2162

A Hunyadmegyei

Első Gőzeke-Vállalat

elvállal két mozdonyu Fowler féle gőzeke garniturájával Erdélyben tavaszi és őszi bérszántást, ugyszintén rigolozást.

Szerződés kötés esetén szántató kívánságára jó minőségű kőszénről vállalkozók gondoskodnak illetve évi kötésükből átengednek.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Báró Kemény József, Maros-Németi, u. p Déva, vagy

Barcsay Andor dr. országgyűlési képviselő,

Budapest, IV. Molnar-utca 11.

1934

Gulyabeli szarvasmarha árverési hirdetmény.

A kolozs-tordai m. kir. állami ménészgazdaság tisztavérű magyar-erdélyi fajta tenyészetéből származó, tenyésztésre alkalmas 12 db. különböző kora tehén és 5 db. három, illetve négy éves üsző Tordán az állami gazdaság majorjában f. évi november hó 20-án délelőtt 10 órakor nyilvános szóbeli árverés útján készpénzfizetés ellenében eladásra bocsájtatik.

Az állatok pontos leírása a kolozs-tordai m. kir. állami ménészgazdaság intézősége által (Kolozsputza, u. p. és távirda-állomás Kolozs) az érdeklődőknek megküldetik.

Budapest, 1908. évi november hó.

M. kir. földmivelésügyi Minister.

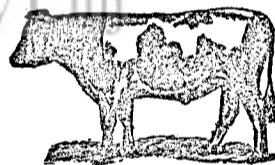
2216

Eladó

Klein Jakabnál

Szinye, u. p. Alparét (Dés mellett)
15 drb. borjas és erősen vemhes

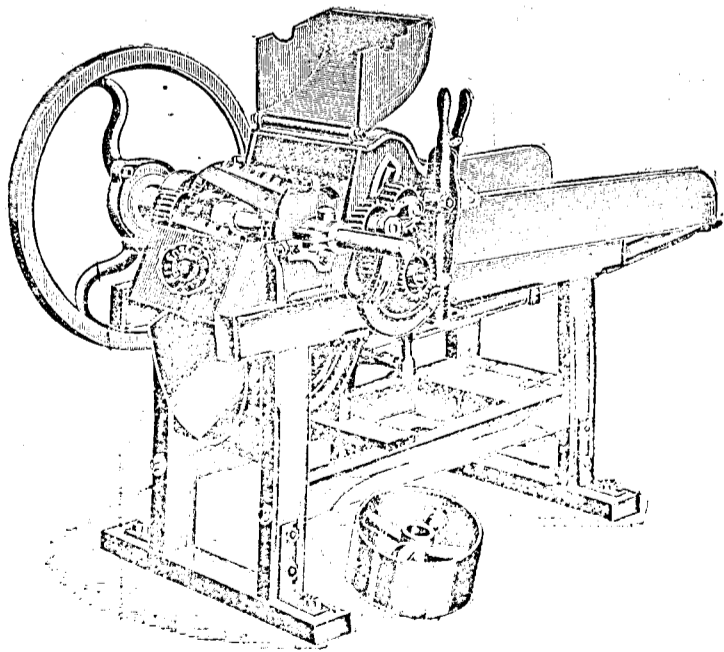
simmenthali
fiatal egészséges **tehen.**

● Átlagár ●
400 korona.

2218

Amerikai rendszerű Schredderek

Kukoricaszártépőgépek,

Rézi és erőhajtásu szecskavágók,

Répvágók és répapuzók,

Kukoricamorzsolók és daráló-malmok,

Járgányok és közlőművek,

Takarmány-füllesztő kazánok

a legmodernebb szerkezettel, első rendű kivitelben, utólérhetetlen munkateljesítéssel, olcsó versenyáron

Bächer Rudolf, Melichár Ferencz cégnél

Budapest, VI.

Nagymező-utca 68.

Vezérképviselő: **Szücs Zsigmond.**

1910